

MATIU

Baaru nna kū Matiu kèè
 Yesu Kirisi inaa 1:1-2:23
 Yahaya Da'itekeri waazikenaa 3:1-3:12
 Yesu da'itekenaa 3:13-4:11
 Yesu yādannena Galili 4:12-18:35
 Zaa Galili ari Yurusalemu 19:1-20:34
 Yesu kunna Yurusalemu 21:1-26:13
 Yesu gana kū a vunaa 26:14-28:20

Yesu Kirisi buri bozire
(Luk 3:23-38)

¹ Ibrahī kū Daudao buri Yesu Kirisi boziren dí:
² Ibrahī Isaaku ì,
 Isaaku Yakubu ì,
 Yakubu Yuda ì kū a v̄ininɔ kū a dakūnanɔ,
³ Yuda P̄erezi kū Zerao ì kū a nɔ Tamao,
 P̄erezi Ezerɔnu ì,
 Ezerɔnu Ramu ì,
⁴ Ramu Aminadabu ì,
 Aminadabu Nasō ì,
 Nasō Salamɔ ì,
⁵ Salamɔ Bɔaza ì kū a nɔ Rahabuo.
 Bɔaza Ɔbedi ì kū a nɔ Rutuo,
 Ɔbedi Yesɛ ì,
⁶ akū Yesɛ kína Dauda ì.

Akū Dauda Sulemanu ì kū Uria nanɔ,⁷ Sulemanu
 Reoboamu ì,
 Reoboamu Abia ì,
 Abia Asa ì,
⁸ Asa Yosafata ì,
 Yosafata Yehoramu ì,

YehoramU Uzia ì,
⁹ Uzia Yotamu ì,
 Yotamu Aza ì,
 Aza Ezekaya ì,
¹⁰ Ezekaya Manase ì,
 Manase Amō ì,
 Amō Yosia ì,
¹¹ Yosia Yoyakini ì kŭ a dakŭnanō gōrō kŭ ò gbēnō
 kŭkŭ ò tà kŭńwo Babilōnu.

¹² Tana kŭ gbēnō Babilōnu gberan Yoyakini
 Sealatieli ì,
 Sealatieli Zεrubabeli ì,
¹³ Zεrubabeli Abiudu ì,
 Abiudu Eliakimu ì,
 Eliakimu Azō ì,
¹⁴ Azō Zadōki ì,
 Zadōki Akimu ì,
 Akimu Eliudu ì,
¹⁵ Eliudu Elεaza ì,
 Elεaza Matā ì,
 Matā Yakubu ì,
¹⁶ Yakubu Mariama zā Yusufu ì,
 akŭ Mariama Yesu kŭ òdi pinε Arumasihu ì.

¹⁷ Zaa Ibrahimī gōrōa ari à gèε pé Daudaa, de kŭ a
 néo kun gēro donsarimε. Zaa Dauda gōrōa ari gōrō
 kŭ ò tà kŭ gbēnō Babilōnu, de kŭ a néo kun gēro
 donsarimε. Zaa tana kŭ gbēnō Babilōnu ari à gèε
 pé Arumasihua, de kŭ a néo kun gēro donsarimε.

Yesu Kirisi inaa
(Luk 2:1-7)

¹⁸ Deran ò Yesu Kirisi ì nàn dí: A da Mariama kun
 Yusufu nōkpamma ũmε. Ari àgō gé zā kε, à nò sì

kū Luda Nini gbānao. ¹⁹ A gōkpamma Yusufu bi gbē manamε, à ye à wé'i daaro, akū à zèo kū áni bo a yān asiri gūn. ²⁰ Goro kū àten laasun lé yā pìia, Dikiri malaika bò à sùà nana gūn à pìnε: Dauda buri Yusufu, òsun bídi ke n nōkpamma Mariama sena yā musuro, zaakū nò kū à sīnaa bò Luda Nini kīnaamε. ²¹ Ani né i gōgbē ũ, ïni tó kpánε Yesu, zaakū ani a gbēno bo ñ durunnano gūn. ²² Abirekū kè pínki, de yā kū Dikiri dà annabii gāi ke, à pì:

²³ Nōkpare lési mé ani nò sí
à né i gōgbē ũ,
oni tó kpánε Imanueli.
Tó pìi pì, Luda kú kūoo.

²⁴ Kū Yusufu vù, à kè lákū Dikiri malaika dītene nà, à a no pìi sè. ²⁵ Ama adi a dō nōgbē ũro ari à gēε à négōgbē pìi ì. Akū à tó kpánε Yesu.

2

Susuneyāđrino suna Yesu gwa

¹ Ò Yesu ì Betilihamu Yudea būsun kína Herodu goroa. Akū susuneyāđrino bò ifāboki kpa, ò sù Yurusalemu, ² ò gbēno là ò pì: Né kū ò ì Yudano kína ũ kú máa? O a susunε è ifāboki kpa, akū o su kútene. ³ Kū kína Herodu yā pìi mà, à bídi kè kū Yurusalemudenò ñ pínki. ⁴ À Yuda sa'orikinò kū ludayādannerinò kākara ñ pínki, akū à ñ lá gu kū oni Arumasihu in. ⁵ Ò wèa ò pì: Betilihamumε zaa Yudea būsun. Zaakū lákū annabii kè nà n dí:
⁶ Betilihamu kū à kú Yudano būsun,
ñ kīana Yuda wētenciro fá.
Zaakū n gūnn kína ni bon,
kū ani do ma gbē Isarailanone are.

7 Akū Herodu susuneyādōrinō sīsi asiri gūn, à susunε pī bogōrō sānsān gbèkamāma. 8 Akū à n gbarε Betilihamu à pī: À gé à né pī baaru gbekagbeka kū laakarīio. Tó a a è, à su à omεne, makū se, mani gé kútεne.

9 Kū ò kīna yā mà, akū ò dà zén. Akū susunε kū ò è ifāboki kpa yā pīi dōrine arε dō ari à gèε à zè né pī kúkila. 10 Kū ò susunε pīi è, n pō kè nna manamana.

11 Ò gè kpén, ò né pīi è kū a da Mariamao, akū ò kùte ò donyī kènε. Akū ò n aruzεke àkpatinō wèwè, ò a gbà wura kū turaretitio kū lí'ò gbī nnannao.

12 Luda ònne nana gūn kū òsun bote Herodu kīnaaro, akū ò tà n būsun kū zé pāndeo.

Gena kū Yesuo Misila

13 N tanaa gbera Dikiri malaikaa bò à sù Yusufua nana gūn à pī: N fute n né pī sé kū a dao, n bàà lé n gé kūnwo Misila, ñigō kú gwe ari mà su mà yā onne dō, zaakū Herodu ni né pī wete à demε.

14 Akū Yusufu fùte gwāani, à né pīi sè kū a dao, à gèε kūnwo Misila. 15 À kú gwe ari Herodu gèε à gào. Abirekū kè, de yā kū Dikirii ò annabii gāi ke yāime, à pī:

Ma a né gbèse Misila.

Négōgbēnō dedēnaa

16 Kū Herodu è susuneyādōrinō òndō kèare, akū a pō fè manamana. À susunε bogōrō taka dō yā kū à gbèka susuneyādōrii pīnōa yāi, akū à gbēnō zī ò négōgbē kū ò kà wè pla ke kū ò klainō dèdε Betilihamu kū a buranō pīnki. 17 Yā kū annabi Ilimia òò kè sà, à pī:

18 Ò wiki gbāna mà Rama,
 òten ɔ́o dɔ, òten wiki pé.
 Rahila teni a néno ɔ́o dɔ,
 à gi ò a nèse kpátei,
 zaakū ò kun doro.

Suna kū Misilao

19 Kū Herɔdu gà, akū Dikiri malaika bò à sù
 Yusufua Misila nana gūn 20 à pì: N fute n né pì sé
 kū a dao, n tá kūnwɔ Isarailano būsun, zaakū gbē
 kū òten wete ò né pì deno gaga.

21 Akū à fute à né pì sè kū a dao, à tà kūnwɔ
 Isarailano būsun. 22 Kū à mà Akelau mé àten kí ble
 Yudea a de Herɔdu gēne ũ, vutena gwe vīna a kū.
 Luda yā òne nana gūn, akū à tà Galili būsun, 23 à
 gèe à vùte wēte kū òdi pi Nazera gūn. Len yā kū
 annabinɔ òo pàpa, kū ò pì: Oni a sísi Nazera gbē.

3

Yahaya Da'itekəri waazikenaa

(Maa 1:1-8, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28)

1 Abire gbera Yahaya Da'itekərii sù Yudea
 gbárannan, àten waazi ke 2 à pì: À nèse lite, kpata kū
 à bò Luda kīnaa kà kāni. 3 A yān annabi Isaya ò yā
 à pì:

À baarukparii kòto ma dɔ gbárannan,
 àten pi à zé keke Dikirine,
 à zé térereno porone súsu.

4 Yahaya dìgɔ pókasa kū ò tá kū lakumi kãono
 dana, àdi bára asa dɔ a pi. Kwa kū zó'iome a póbile
 ũ. 5 Òdigɔ bote Yurusalemu kū Yudea būsugū sīnda
 pínkio kū Yoda dɔrɔɔiio ògɔ su a kīnaa. 6 Òdi n
 durunnano o gupuraa, akū àdi n da'ite ke Yodan.

⁷ Kū Yahaya è Farisinɔ kū Sadusinɔ ten su a kīnaa dasi ò da'ite ke, akū à pìñne: Bisāsiri pitikonɔ! Dí mé à lé dàáwa à bàa sí pɔfɛ kū Luda ni kīparímanee? ⁸ À nèselitena yā ke, onigɔ dɔ kū a lite. ⁹ Kū Ibrahī de á dizi ũ, àsungɔ da kū abirekū mé ani á boro. Maten oáre, Luda ni fɔ à gbè dínɔ ke Ibrahī burinɔ ũ. ¹⁰ Kpása ditena línɔi kò. Luda ni lí kū àdi né mana iro zɔ à zu té gūn. ¹¹ Mateni á da'ite ke á nèselitena sèeda ũme, ama gbēke ni su ma gbera a gbāna demala, mádi ká mà a kyate sétenero. Àkū mé ani á da'ite ke kū Luda Ninio kū téo. ¹² À gbaka kūna a ɔī ésegbēkia. Tó à fà, ani a pòblewe ká a dòn, ani a sàko ká té kū àdi garo gūn.

Yesu da'itēkenaa
(*Maa 1:9-11, Luk 3:21-22*)

¹³ Akū Yesu bò Galili b̀sun, à s̀ Yahaya kīnaa Yodai de à a da'ite ke. ¹⁴ Yahaya ye à gí à pì: Makū kū má de ò ma da'ite ken n su ma kīnaa yá? ¹⁵ Akū Yesu wèa à pì: Àgɔ de le gĩa, zaakū à kɔ s̀ kũoo le yā s̀inda pínki kena a zéa yāi. Akū à wè. ¹⁶ Kū Yesu da'ite kè, à bikù g̀nɔ. Zī birea ludambe wèk̀sa, akū à è Luda Nini ten su lán potēne bà à d̀awa. ¹⁷ Akū ò kòtoo mà bona ludambe à pì: Ma né mèn do légelege yenyīden dí, kū ma pɔ nnaa manamana.

4

Yesu ỳogwanaa
(*Maa 1:12-13, Luk 4:1-13*)

¹ Akū Luda Nini g̀e kū Yesuo gbárannan de Ibilisi a ỳ à gwa. ² Yesu lé ỳ f̀nantè kū gwāanio ari g̀ro bupla. Kū nà teni a de, ³ akū gbèkèkerii p̀i nài à p̀i:

Tó Luda Némε n ũ, ñ pi gbè díno li burodi ũ. ⁴ Yesu wèa à pì: À kú Luda yān ò pì: Póblen bisāsiri nigō kúo adoro, sé yā kū Luda ten o pínki.

⁵ Akū Ibilisi a sè à gèεo Luda wēten, à a zè Luda kpé mìsōntea ⁶ à pì: Tó Luda Némε n ũ, ñ o gbarε n zīdai la, zaakū à kēna Luda yān ò pì: Ani n yā o a malaikanone.

Oni n sé n òĩ de ñsun gè sí gbèεaro yāi.

⁷ Yesu wèa à pì: Ò kè do ò pì, ñsun Dikiri n Luda lé ñ gwaro.

⁸ Akū Ibilisi a sè à gèεo do kpi lei manamana musu, à andunia kpatano mōne pínki kū n aruzekeno ⁹ à pì: Mani n gba adino pínki, tó n kute n donyī kemene. ¹⁰ Akū Yesu pìne: Ñ gomala Setan! Zaakū ò kè Luda yān ò pì:

Ñ donyī ke Dikiri n Ludane ñgō doi ado.

¹¹ Akū Ibilisi a tò gwe sà, akū malaikano sù ò kpai.

*Yesu nana a zīa zaa Galili
(Maa 1:14-15, Luk 4:14-15)*

¹² Kū Yesu mà ò Yahaya kù ò dà kpésiran, akū à tà Galili. ¹³ Adi vute Nazera doro, à gèε à vùte sèbeε sare Kapenamū, Zebuluni burino kū Nafatali burino būsū, ¹⁴ de yā kū annabi Isaya ò ke yāi à pì:

¹⁵ Zebuluni burino kū Nafatali burino būsū, zaa ísira kpa ari Yoda bara,

Galili būsū kū buri pādeno kun pìi,

¹⁶ n gbē kū ò kú gusira gūnno gupura zōkō è, gu dò būsū kū à kú ga léi pì denone sà.

¹⁷ Zaa gɔɔɔ kũa Yesu nà waazikenaaa à pì: À nèse lite, kpata kũ à bò Luda kĩnaa kà kãni.

*Yesu iba káakunɔ sisinaa
(Maa 1:16-20, Luk 5:1-11)*

¹⁸ Kũ Yesu ten do Galili sèbɛɛi, à gbɛ̀nɔn planɔ è, v̄ni kũ dakũnao, Simɔ kũ òdi pi Pita kũ a dakũna Anduruo. Òten táaru kpá sèbɛɛ pìn, zaakũ sɔɔɔkɔnɔmɛ. ¹⁹ Akũ Yesu pìh̄nɛ: À mɔ à témai, mani á ke gbɛ̀wɛtɛrinɔ ũ. ²⁰ Zaa gwe ḡɔnɔ ò n táarunɔ tòn, ò bò ò t̄i. ²¹ Kũ à ḡɛ arɛ, à gbɛ̀nɔn pla pãndenɔ è, v̄ni kũ dakũnao dɔ, Zebedi né Yamisi kũ a dakũna Yuhanao. Ò kú gó'ite ḡn̄ kũ n̄ de Zebedio, òteni n̄ táarunɔ kekɛ. Yesu n̄ sísi, ²² akũ ò n̄ de tò gó ḡn̄ gwe ḡɔnɔ, ò bò ò t̄i.

*Yesu yãdannɛnaa
(Luk 6:17-19)*

²³ Yesu diḡɔ kure Galili b̄sun, àdi yã dañɛ n̄ aduakekpɛnɔ ḡn̄, àdi kpata kũ à bò Luda kĩnaa baaru kpá, àdi gbɛ̀nɔ k̄k̄ɔa kũ gyã buri s̄inda p̄inkio. ²⁴ A tó dà Siria b̄sula p̄inki, akũ òdiḡɔ sunɛ kũ gb̄ɛ kũ òten gyã buri s̄inda p̄inki kũ wãwão kenɔ kũ tãnadɛnɔ kũ létɛlɛtɛgyãdenɔ kũ ɛɛnɔ, akũ àdi n̄ wɛk̄ɔa. ²⁵ Ò bò Galili kũ W̄ɛtɛmɛnkuri b̄suuo kũ Yurusalemuo kũ Yudeao kũ Yoda barao dasidasi ò t̄i.

5

*Arubarikadenɔmɛ Yesu ìbanɔ ũ
(Luk 6:20-23)*

¹ Kũ Yesu pari p̄inɔ è, à d̄idi s̄is̄iia. Kũ à v̄tɛ, a ìbanɔ s̄u a kĩnaa, ² akũ à nà yãdannɛnaaa à pì:

³ Arubarikadenome gbẽ kũ ò ñ kĩana dõno ù,
 zaakũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de ñ pò ù.

⁴ Arubarikadenome pɔsiradenò ù,
 zaakũ Luda ni ñ laakari kpáteñe.

⁵ Arubarikadenome zĩdabusarinò ù,
 zaakũ mókõno mé onigõ andunia vĩ.

⁶ Arubarikadenome yãzede niderinò ù,
 zaakũ mókõno mé oni kã.

⁷ Arubarikadenome wẽndadõnnerinò ù,
 zaakũ Luda ni ñ wẽnda dõ.

⁸ Arubarikadenome nẽsepuradenò ù,
 zaakũ mókõno mé oni wé si Ludale.

⁹ Arubarikadenome ibere miderinò ù,
 zaakũ oni ñ sísi Luda nẽno.

¹⁰ Arubarikadenome gbẽ kũ òdi wari dõmã ñ
 yãmanakena yãino ù,
 zaakũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de ñ pò ù.

¹¹ Arubarikadenome á ù,
 tó ò á sõsõ, tó ò wari dõáwa,
 tó ò yã vãni sĩnda pĩnki diáwa ma yã.

¹² À ponna ke à yáa dõ, zaakũ á láada zõkõ ludambe.
 Len ò wari dõ annabi kũ ò kú á ãno le.

*Yesu ibanome wisi ù kũ gupurao
 (Maa 9:50, Luk 14:34-35)*

¹³ Ákõno mé á wisi ù anduniane. Tó wisi i nna tà,
 deran oni ke nà à gõ wisi ù dõ? À àre ke vĩ doro,
 séde ò kóte gbẽno táa oa.

¹⁴ Ákõno mé á gupura ù anduniane. Wẽte kũ ò
 kàte sĩsĩ musu di fõ àgõ utenaro. ¹⁵ Òdi fitila na ò
 gbaka kútearo. Òdi a di a dibõ musume, de à gu
 pu gbẽ kũ ò kú õnnõne. ¹⁶ À gu pu gbẽõne le, de ò
 á yãmanakenanõ e ò á De kũ à kú musu tó kpá.

Musa doka bɔkɔtɛnaa

¹⁷ Àsungɔ da ma su Musa doka kũ annabino yãno gboronlo. Mádi su gbororo, ma su de mà papame. ¹⁸ Yápuran maten oáre, ludambe kũ zĩteo ni gẽte, ama doka pì wãnzãn fítinle ke a pó kete ke ni gẽtero, yã s̄inda pínki ni ke. ¹⁹ Abire yãí tó gbẽ gí yã kũ ò dìte pìnɔ dokei, bee a kũ à kĩańyĩ, tó àdi da gbẽnɔne ò ke le, ade nigɔ kĩańyĩ kpata kũ à bò Luda kĩnaa gbẽno tẽme. Tó gbẽ kũna, tó àdi dańne le s̄o, ade nigɔ z̄sk̄o kpata kũ à bò Luda kĩnaa gbẽno té. ²⁰ Maten oáre, tó á yãmanakena de ludayãdannerino kũ Farisino pólaro, áni gẽ kpata kũ à bò Luda kĩnaa gũnlo.

Pɔfɛnaa

²¹ A mà ò pì yãdenɔne òsun gbẽ dero. Gbẽ kũ à gbẽ dèe, oni yãkpatɛ ke kãao. ²² Makũ s̄o, maten oáre, gbẽ kũ à pɔ f̄ɛ a gbẽdakeii kà ò yãkpatɛ ke kãao. Gbẽ kũ à a gbẽdake s̄s̄o kà ò gé kãao gbãnadeno kĩnaa. Gbẽ kũ à pì a gbẽdakenɛ mìsaride s̄o kà à gẽ tén gyãwãnn. ²³ Tó n su ò Luda gba pó a gbagbakia, tó n dɔn gwe kũ n gbẽdake n yã kũna, ²⁴ ò n gba tó sa'oki are gwe, ò gé ò kúte ke n adene gĩa, gbasa ò su ò sa o sà. ²⁵ Tó n ibere ten gé kũnwo yãkpatɛkɛkia, ò ke likalika ò ke kãao nna zaa zén, de àsun n kpá yãkpatɛkeriario yãí. Tó ndi ke lero, yãkpatɛkeri pì ni n kpá dogariia, dogari ni n da kpésiran. ²⁶ Yápuran maten onne, ñni bo gwero ari ò gé f̄ina boo pínki. Bee kɔbo ni ḡo ténýĩro.

Zinakɛnaa

²⁷ A mà ò pì, àsun zina kero. ²⁸ Makũ s̄o, maten oáre, tó gbẽ nɔgbẽ gwà kũ laasun pãndeo, ade zina kè kãaon gwe kò. ²⁹ Tó n ɔpla wé dì tó ò fu, ò a bo

̀n zukùna. N kurana n m̀egu kei mana de ̀n n m̀egu s̀inda p̀inki zu t̀enla. ³⁰ Tó n ̀pla dì tó n fu, n z̄s̀ n zukùna. N kurana n m̀egu kei mana de n m̀egu s̀inda p̀inki tana t̀enla.

Yìgidɛnaa

(Mat 19:9, Maa 10:11-12, Luk 16:18)

³¹ ̀Ò p̀ì d̀ɔ, tó gb̄ɛ ten g̀í a nanɔi, à ỳigidetakada kpáa. ³² Makū s̄s, maten oáɛ, gb̄ɛ k̄ū à g̀í a nanɔi, tó adi ke à ḡɔpose k̀enlo, a z̄a p̀ì mé àdi tó à ḡɔ zinakeri ũ. Gb̄ɛ k̄ū à nɔ k̄ū ̀ò g̀ii s̀è s̄s, à zina k̀en gwe.

Ladanaa

³³ A mà ̀ò p̀ì ȳadenɔne d̀ɔ, ̀ò ȳa k̄ū ̀ò s̀ì k̄ū Dikirio papa, ̀òsun fuaro. ³⁴ Makū s̄s, maten oáɛ, àsun la da sero. Àsun la da k̄ū ludambɛoro, zaakū Luda kíblegbaame, ³⁵ ke andunia, zaakū Luda t̀intimme, ke Yurusalemu, zaakū Kína z̄ók̄ɔ w̄ɛteme. ³⁶ N̄sun la da k̄ū n m̀ioro, zaakū ìni f̄s̀ n̄ n m̀ik̄a m̀èn do pura k̄ū ke n̄ a sira k̄uro. ³⁷ Àḡɔ pi ee ke oi. Ȳa k̄ū à de abirek̄ula b̀ò ȳa v̄ani ḡumme.

F̄inabonaa

(Luk 6:29-30)

³⁸ A mà ̀ò p̀ì, ̀ò w̄é f̄ina bo k̄ū w̄éo, saka k̄ū sakaao. ³⁹ Makū s̄s, maten oáɛ, àsun f̄ina bo gb̄ɛ k̄ū à v̄ani k̀éáɛaro. Tó gb̄ɛ n s̄an k̀è n ̀pla gasuua, n̄ a do d̀ɔne d̀ɔ. ⁴⁰ Tó gb̄ɛ ye à n uta lokomma ȳákpate ke k̄unwo, n̄ n uta z̄ók̄ɔ tóne d̀ɔ. ⁴¹ Tó gb̄ɛ ḡã n̄amma n̄ aso séare kiloo do, n̄ géone kiloo pla. ⁴² Tó gb̄ɛ p̀ó w̄é k̀emma, n̄ kpáa. N̄sun gb̄ɛ k̄ū à ye à p̀o s̄ák̄amma t̄ero.

Yena ibɛɛɛi

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ A mà ò pì, àgõ ye á gbēdakei, à zā á iberegu.
⁴⁴ Makū s̄, maten oáre, àgõ ye á iberen̄i, à adua
 ke gbē kū òdi wé t̄áawan̄ne, ⁴⁵ de à gõ á De kū
 à kú musu n̄en̄ ũ yāpura. Zaakū àdi ifāntē bo
 gbē vānin̄ne kū gbē manan̄o n̄ pínki, àdi legū ma
 taarisariden̄ne kū taariden̄o n̄ pínki. ⁴⁶ Tó gbē kū
 ò yeáin̄on á yeñyĩ, áni láada ke le Luda kīnaa yá?
 Bee be'oḡosirin̄o dì ke leroo? ⁴⁷ Tó á gbēn̄on adì f̄o
 kpákpañma nt̄ēne, bó á deo gbē pānden̄olaa? Bee
 kifirin̄o dì ke leroo? ⁴⁸ Abire yāi àgõ kun papana,
 lán á De kū à kú musu kun papana nà.

6

Gbadanaa

¹ À laakari ke á donyĩyākēna gupuraai. Àsun ke
 bisāsiri wé yāiro. Tó átēn ke le, áni láada le á De kū
 à kú musu kīnaaro. ² Tó nten gba da takasiden̄ne,
 òsun a kpákpa ke lán manafikiden̄o bàro. Òdi ke
 aduakekpen̄o gūn kū gānulean̄o de gbēn̄o n̄ tó nna
 sí yāime. Yāpuran maten oáre, ò n̄ láada lèn gwe kò!
³ M̄ok̄n, tó nten gba da takasiden̄ne, òsun tó n̄ ɔze
 d̄s lán n̄ ɔpla ten ke n̄aro. ⁴ N̄ tó n̄ gbadana ke asiriyā
 ũ, n̄ De kū à asiriyā d̄s ni a fīna bonne.

Aduakēnaa *(Luk 11:2-4)*

⁵ Tó átēn adua ke, àsungõ de lán manafikiden̄o
 bàro. Òdigõ ye ò adua ke zena aduakekpen̄o kū
 zérankpak̄ōan̄o de gbēn̄o n̄ e yāi. Yāpuran maten
 oáre, ò n̄ láada lèn gwe kò! ⁶ M̄ok̄n, tó nten adua
 ke, n̄ gē n̄ kpé gūn, n̄ gbà tata, n̄ wé ke n̄ De kū à kú
 gwe asiri gūnwa, n̄ De kū à asiriyā d̄s ni sí kūnwo.
⁷ Tó átēn adua ke, àsun yā b̄ote dasi lán kifirin̄o bàro.

Òdigõ da ñ yābɔtena dasi gūn Luda ni sí kūńwo.
 8 Àsungõ de lán ñ bàro, zaakū á De pó kū á a ni vī
 d̄s ari àgõ gé gbekaa. 9 Àgõ adua ke lán dí bà:

Ó De kū à kú musu,
 ñ tó ògõ d̄s kū n tó adona,

10 Ñ tó kpata kū à bò n kīnaa bo gupuraa,
 ò n pɔyenyīna ke andunia gūn,
 lākū òdi ke zaa musu nà.

11 Ñ ó gba ú kū óni ble gbāra.

12 Ñ ó taarinɔ kēwá,
 lākū odì kē gbē kū ò taari kèwɛrɛnɔnɛ nà.

13 Ñsun tó ò fu yōogwanaaaro,
 ñ ó sí a vānia.

14 Tó a gbēnɔ taari kēńnɛ, á De kū à kú musu ni á pó
 kēáre se. 15 Tó adi gbēnɔ taarinɔ kēńnɛ s̄oro, á De ni
 á taarinɔ kēáre ro.

Léyīnaa

16 Tó á léyīna s̄o, àsun ãn sisi lán manafikidenɔ
 bàro. Òdi ñ ãn yākatɛ de gbēnɔ ḡs d̄s kū ò léyīna yāi.
 Yāpuran maten oáre, ò ñ láada lèn gwe kò! 17 Mòk̄s̄n,
 tó ñ léyīna, ñ ãn pípi, ñ nísi māmamma, 18 de gbēnɔ
 sún d̄s ñ léyīnaro, sé n De kū à kú asiri gūn baasiro.
 N De kū à asiri yā d̄s ni a fīna bonnɛ.

Aruzekɛ yā

(Luk 11:33-36, 12:33-34, 16:13)

19 Àsun aruzekɛ kakaraáí andunia gūn laro, gu
 kū kòkɔnɔ dì pó yakan, pónɔ dì d̄aa kpán akūs̄s̄
 kpāninɔ dì gu f̄s̄ ò pónɔ s̄étɛn. 20 À á aruzekɛ
 kakara ludambe, gu kū kòkɔnɔ dì pó yakanlo, pónɔ
 dì d̄aa kpánlo akūs̄s̄ kpāninɔ dì gu f̄s̄ ò pónɔ s̄étɛnlo.

21 Zaakū gu kū n aruzεke kún, gwen n laakarīi dīgō kún se.

22 Wémε mè fitila ũ. Tó n wé aafia, n mè pínki nigō gupura ũ. 23 Tó n wé manaro sō, n mè pínki nigō gusira ũ. Tó gupura kū n kūna de gusira ũ, gusira pì zōkō. 24 Gbēke dī fō à zò ble dikiri mèn planero, zaakū ani zā gbē don àgō ye gbē doi, kesō ani na gbē doa à gbē do gya bo. Ani fō àgō zò ble Ludanε kū ᵑᵑᵑ leεlεro.

Ludanaanikεnaa
(Luk 12:22-31)

25 Abire yāi maten oáρε, àsun á wèndi damu ke à pi bón óni ble ke bón óni miro. Àsun mè damu ke à pi bón óni daro. Wèndi de póbblaroo? Mè de pókalaroo? 26 À gwa bāᵑᵑa. Òdi pó tōro, òdi pó kēro, òdi pó ká dōᵑ gūnlo, ama á De kū à kú musu dī póbblε kpámma. Á bèere vī manamana de bāᵑᵑlaroo? 27 Á té, dí mé ani fō à a wèndi gbāna kara, bee ᵑᵑᵑ do, a damukεnaa gūnn?

28 Bóyāin adī pókasa damu keε? À lāvunᵑ gwa sèn lākū ò de nà. Òdi zī kero, òdi buu tāro, 29 ama maten oáρε, bee Sulemanu kū a aruzεkeo, adi uta da a mana kà n ke ũro. 30 Sēla kū à kun gbāra ani té kū zia, lākū Luda dī pó nai ε nà, ákōᵑᵑ ludanaanikānadεᵑ, oni á pó o do yá? 31 Abire yāi àsun pókε damu ke à pi bón óni ble ke bón óni mi ke bón óni daro. 32 Kifirinᵑᵑ pó pìnᵑ pínki yā dī doñne are. Zaakū á De kū à kú musu dō kū pó pìnᵑ kō sī kāáo, 33 à tó kpata kū à bò a kīnaa kū a yāzεdeo doáρε are gīa, ani á pó pìnᵑ karaáρε pínki. 34 Abire

yāi àsun zia damu kero, zaakū zia a zīda yā dō. Goro sīnda pínki yā'ūmmanaa m̀̀a.

7

Kō taari'ena (Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Àsun gbē taari ero, Luda ni á taari e sero.
² Zaakū lākū ndì gbē taari e nà, len Luda ni n taari e le. Zaka kū n yōónne ani yōonne. ³ Bóyāi nten sēburu kū à da n gbēdake wén ei, akūsō nten límukutu kū à da n wén yā daroo? ⁴ Kū límukutu da n wén, à kè dera ìni pi n gbēdakenne à tó ò sēburu kū à da a wén bonne? ⁵ Manafikide! Ìnímukutu kū à da n wén bo gĩa, gbasa ò gu e swáswa de ò le ò sēburu kū à da n gbēdake wén bonne.

⁶ Àsun Luda pò kpá kifirinoro, de òsun era ò á kari kero yāi.
Àsun á gbè bèerendenò zu alendennero, de òsun taa o'oro yāi.

Wékena (Luk 11:9-13)

⁷ À wé ke, Luda ni kpááwa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni wéáre. ⁸ Zaakū gbē kū à wé kèen òdi kpáa, gbē kū à wete sō àdi le, gbē kū à gbàa lèen oni wēne.
⁹ Á té, dí mé ani gbè kpá a néa, tó à burodi wé kèaa?
¹⁰ Tó à kpò wé kèa sō, ani mlè sé à kpáa yá? ¹¹ Bee kū á vāniko, á pò mana kpana á nēna dō. Oni á De kū à kú musu pò mana kpana gbē kū ò wé kèana pò o dō yá?

¹² À ke gbēnenne lākū á ye ò kéare nà. Musa doka kū annabinò yānò m̀̀in gwe.

Zéle kpakoto
(Luk 13:24)

¹³ À zéle kpakoto sé. Zé kũ a lé yàasa akũ à mèporoki vī dì gé kũńwo kakatena gũmme. Abirekũn pari ten sé. ¹⁴ Zé kũ àdi gé kũńwo wèndii gũn lé kpakoto à nakõana, akũsõ gbẽ kũ ò lè ò sènɔn dasiro.

Gbẽ dõna a yãkenaaa
(Luk 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ À laakari ke annabi ékenɔi. Òdi su á kĩnaa kũ sã bárao dana, ama lewana nàderinɔme ñ ũ. ¹⁶ Áni ñ dõ ñ yãkenaaa. Òdi geepi bo lè líaro. Òdi kaka e babare láaro. ¹⁷ Lí mana dì né nna i, lí vãni dì né gina i. ¹⁸ Lí mana dì fõ à né ginaa ìro, lí vãni dì fõ à né nna ìro. ¹⁹ Òdi lí kũ àdi né mana ìro zõ ò zu té gũmme. ²⁰ Leme áni ñ dõ ñ yãkenaaa le.

²¹ Adi ke gbẽ kũ àdigõ ma sísi Dikiri, Dikiri, mé ani gẽ kpata kũ à bò Luda kĩnaa gũnlo, sé gbẽ kũ àdi ma De kũ à kú musu pɔyenyĩna kee. ²² Yãkpatekegɔɔ zĩ pari ni pimene: Dikiri, Dikiri, o Luda yã óñne kũ n tóo bi! Ó tãnanɔ gòrĩma kũ n tóo bi! Ó daboyãɔ kè dasi kũ n tóo bi! ²³ Mani piñne súsu: Má á dõ zikiro. À gomala yãvãnikerino!

Kpébori gbẽnɔn planɔ
(Luk 6:47-49)

²⁴ Abire yãí gbẽ kũ à ma yã dínɔ mà, akũ à zĩ kèa de lán gbẽ laakaride kũ à a kpé bò gbèea bàme. ²⁵ Kũ legũ mà, í dàgula, ìa kàka à sù kpé pìia, akũ adi létero, kũ ò a ã pète gbèea yãí. ²⁶ Gbẽ kũ à ma yã dínɔ mà, akũ adi zĩ kearo de lán mìsaride kũ à a kpé bò

bùsu'atēa bàme. ²⁷ Kū legū mà, í dàgula, ïa kàka à sù kpé pìia, akū à gbòro à lète gbìrim.

Yesu ikoo

²⁸ Kū Yesu yā birenɔ ò à làka, a yādannenaa bò pari sare, ²⁹ zaakū adi yā dañne lán lundayādannerinɔ bàro, à dàñne kū ikoomε.

8

Kusu werekōanaa

(Maa 1:40-45, Luk 5:12-16)

¹ Kū Yesu kipa sīsīia, pari téi. ² Akū kusu ke sù à kùte a are à pì: Dikiri, tó n̄ yei, ïni f̄s̄ n̄ ma werekōa swáswa. ³ Yesu ɔ̀ bò à nàa à pì: Má yei. N̄ gō swáswa. Zaa gwe ḡnɔ̀ a kusu làka. ⁴ Akū Yesu p̄ine: N̄sun o gbēke maro. N̄ gé n̄ n zīda mɔ̀ sa'oriine, n̄ sa'opɔ̀ kū Musa dite kpá n̄ werekōana sèeda ū gbēnɔ̀ne.

Sozanɔ̀ gbē zōkō zīkeri werekōanaa

(Luk 7:1-10)

⁵ Kū Yesu ten gē Kapenam, akū Romu sozanɔ̀ gbē zōkō sù a kīnaa, a wé kēa ⁶ à pì: Dikiri, ma zīkeri wútēna be, à kōnɔ̀ kù, mè ten ūa manamana. ⁷ Akū Yesu p̄ine: Mani gé mà a werekōa. ⁸ Akū gbē zōkō p̄i p̄ine: Dikiri, mádi ká n̄ gé ma bearo. N̄ yā o dé, ma zīkeri ni werekōa. ⁹ Zaakū makū se, ò iko vī ma musume, akū má iko vī sozanɔ̀a. Madì o n̄ gbē done à gé, àdi gé. Madì o a pāndenε à mó, àdi su. Madì o ma zīkeriine à adikū ke, akū àdi ke.

¹⁰ Kū Yesu yā pii mà, à bò a sare, akū à pì gbē kū ò téinɔ̀ne: Yāpuran maten oáre, mádi le gbēke ma náani kè le Isarailanɔ̀ téro. ¹¹ Maten oáre, gbēnɔ̀ ni bo ifāboki kpa kū ifālete kpao dasidasi oni su pó ble

kū Ibrahĩo kū Isaakuo kū Yakubuo kpata kū à bò Luda kĩnaa gūn. ¹² Gbẽ kū ò de yā ògõ kú kpataa pìi gūnnɔ sɔ, oní n̄ zu bàai gusira gūmmɛ. Gwen oní ɔ́ ɔ́n ò ɔ́ di n̄ m̄ia. ¹³ Akū Yesu pìi sozanɔ gbẽ z̄ɔk̄ɔ p̄inɛ: N̄ tá bɛ. À kennɛ lákū n̄ ma náani kè nà. Akū a z̄ikerii pìi gb̄ana kù gɔɔ kùà ḡɔnɔ.

*Yesu gyārenɔ werekōana dasidasi
(Maa 1:29-34, Luk 4:38-41)*

¹⁴ Yesu ḡɛ Pita bea, akū à è a nanɔ da wútɛna, àtɛn m̄ɛwāna kɛ. ¹⁵ Kū à ɔ́ nà a ɔ́a, akū a m̄ɛ yīda kù, akū à f̄ute à p̄oble k̄ɛnɛ.

¹⁶ Kū ɔ́k̄osi k̄ɛ, akū ò s̄unɛ kū t̄anadenɔ dasidasi, akū à t̄ana p̄inɔ ḡòm̄ma kū yā'onaa, à gyārenɔ werekōa n̄ p̄inki. ¹⁷ Len yā kū annabi Isaya òo k̄ɛ le à p̄i:

À ó gb̄anasarikɛ s̄ɛ,
à ó gyānɔ k̄ɛwá.

*Gbẽ kū ò ye ò té Yesuino
(Luk 9:57-62)*

¹⁸ Kū Yesu è pari kàkaraai, akū à p̄i a ìbanɔnɛ: Ò bikū s̄ɛbɛɛ bara. ¹⁹ Akū ludayādanneri ke sù à p̄i Yesunɛ: Danneri, gu kū nten ḡɛn s̄inda p̄inki maniḡɔ t̄ényĩ. ²⁰ Yesu p̄inɛ: Gb̄ɛgbonnɔ n̄ tò v̄i, b̄ān̄on n̄ sà v̄i, Bisāsiri Né s̄ɔ à ìampaki v̄iɔ.

²¹ Akū ìba p̄ānde p̄inɛ: Dikiri, n̄ tó ari ma de kpágui ḡĩa. ²² Akū Yesu p̄inɛ: N̄ t̄ɛmai. N̄ tó ḡɛnɔ n̄ ḡɛnɔ v̄i.

*Yesu z̄àgā'ĩa z̄ɛnaa
(Maa 4:35-41, Luk 8:22-25)*

²³ Yesu gè gó'ite gūn, akū a ìbanɔ tèi ò dà zén.
²⁴ Kānto zāga'īa gbāna kàka sèbela, í ten vīvī àten káka n gón. Yesu ten i o, ²⁵ akū a ìbanɔ nài, ò a vù ò pì: Dikiri, n ó sura ba, óten kakateme. ²⁶ Akū à pìinne: Ludanaanikīanadenɔ! À kè dera á vīna vī læε? Akū à fùte à gī ĩane kū ío, akū gu kè kítikiti. ²⁷ Yā pìi bò gbē pìnɔ sare ò pì: Gbē kpate taka burin dí? Bee ĩa kū ío dì a yā mame.

Tānanɔ gbarɛna alɛdenɔ
(Maa 5:1-20, Luk 8:26-39)

²⁸ Kū Yesu bikū bara dire Gadara būsun, tānade gbēnɔn pla kenɔ bò miranɔ té, ò sù ò dàale. Ò pāsī manamana, gbēke di fɔ à bɔte gwero. ²⁹ Ò wiki lè ò pì: Bón ó vī kɔ ɔī, Luda Né? N su wé tāwá la ari a gɔɔ gɔ kán yá? ³⁰ Alɛde kpàsa zɔkɔ kú kūnwo zà dire, óten pɔ ble. ³¹ Akū tāna pìnɔ kúte kè Yesune ò pì: Tó n pèwá, n ó gbarɛ alɛde kpàsa dire gūn. ³² Akū Yesu pìinne: À gé. Akū ò gòm̃ma ò gè alɛdenɔ gūn. Akū alɛde kpàsaa pìi wì kū bàao pínki, ò sòro sīsīgororooa, ò sì sèben, akū ò gāga í gūn gwe. ³³ Akū alɛdedārìnɔ bàa lè ò gè wēte gūn, ò yā pìnɔ bàbañne kū yā kū à tānadenɔ lèeo pínki. ³⁴ Akū wētedenɔ bɔte ò gèe da Yesule n pínki. Kū ò a è, ò kúte kènne kū à boñne n būsun.

9

Kɔnɔde werekšanaa
(Maa 2:1-12, Luk 5:17-26)

¹ Yesu gè gó gūn, à èra à sèbe bikū à kà a be wētɛa. ² Akū gbēkenɔ m̃ne kū kɔnɔdeo wútɛna gyāresɛbɔn. Kū Yesu è ò a náani vī, akū à pì kɔnɔde

sà. ¹⁶ Gbēke dì uta zĩ nambata na kũ póle dufuoro, zaakũ a dufu ni sòkũn à kèkõre, uta zĩ fõna ni kara. ¹⁷ Òdi sèwē dufu ká tũru zĩ gũnlo. Tó ò kè le, tũru ni pũtãme, wē pì ni kóte, tũru ni wíwi. Oi, òdi sèwē dufu ká tũru dufu gũmme, onigõ mana n pínki.

*Nénokpare vuna kũ nɔgbē kũ à ɔ nà Yesu utaaao
(Maa 5:21-43, Luk 8:40-56)*

¹⁸ Gɔɔ kũ Yesu ten yã bireno onne, gbãnade ke sù à kùte a are à pì: Ma nénɔgbē gà tera dí. Ñ mó ñ ɔ naa, anigõ kú wëndiio. ¹⁹ Akũ Yesu fùte à tèi kũ a ìbanɔ.

²⁰ Nɔgbē ke kú gwe, aru dì botea à kà wè kuri awεεpla. À sù à ɔ nà Yesu uta léa a kpe kpa. ²¹ Zaakũ à pì: Bee tó ma ɔ nà a utaa dé, mani werekõa. ²² Yesu lítè à a è, akũ à pì: Ñ n laakari kpáte, nɔgbē! Ma náani kũ n kè mé à n werekõa. Gwe gñɔ nɔgbē pì wèrekõa.

²³ Kũ Yesu kà gbãnade pì bea, à è òten kutè pé, pari kĩni dɔ. ²⁴ Akũ Yesu pì: À á zĩda gá. Né pì dí garo, àten i omε. Akũ òten a lalandi ke. ²⁵ Kũ ò pè gbēnɔa ò bòte bàai, akũ Yesu gè kpén, à né pì kù a ɔa, akũ à fùte. ²⁶ Akũ yã pì baaruu dà bùsuu pìla pínki.

Vĩnanɔ werekõanaa

²⁷ Kũ Yesu bò gwe, vĩna gbēnɔn planɔn téi kũ wikio òten pi: Ñ ó wēnda gwa, Dauda buri! ²⁸ Kũ Yesu kà be, vĩna pìnɔ nài, akũ à n lá à pì: Á ma náani vĩ kũ mani fõ mà yã pì kéáre yá? Ò wèa ò pì: Lεme, Dikiri. ²⁹ Akũ à ɔ nà n wéa à pì: Àgõ deáre lákũ a ma náani kè nà. ³⁰ Akũ n wé gu è. Yesu kpàkěnyĩ à

pì: Àsun o gbēke maro. ³¹ Bee kū abireo ò gèè ò a baaruu dàgula bùsuu pìn pínki.

Néɛnatɛnade werekɔanaa

³² Gɔɔ kū vɛnanɔ tɛn bɔtɛ, ò sù Yesunɛ kū tɛnade kū a néɛ natɛnaao. ³³ Kū Yesu tɛna pìi gòa, akū à yā ò. Yā pìi bò pari sarɛ ò pì: Ódi yā bire taka e Isarailanɔ bùsun yāro. ³⁴ Akū Farisinɔ pì: Àdi tɛna gońma kū tɛnanɔ kína gbānaomɛ.

Yesu wɛndadɔna gbɛnɔnɛ

³⁵ Yesu gèè wɛtɛnɔa kū lakutunɔ pínki, à yā dàńne n̄ aduakekpɛnɔ gūn, à kpata kū à bò Luda kínaa baaru nna kpàńne, à gyārenɔ wèrekɔa n̄ pínki kū gbānasaridenɔ n̄ pínki. ³⁶ Kū à pari è, akū ò kène wɛnda, zaakū ò kú bídín, ò likara lán sã kū ò dàri vironɔ bà. ³⁷ Akū Yesu pì a ìbanɔnɛ: Pókèna zókò, ama zíkɛrinɔn dasiro. ³⁸ À wé ke Buradea de à zíkɛrinɔ gbarɛ ò a pónɔ kɛ.

10

*Yesu zìri gbɛnɔn kuri awɛɛplanɔ ditɛnaa
(Maa 3:13-19, Luk 6:12-16)*

¹ Yesu a ìba gbɛnɔn kuri awɛɛplanɔ sisi, akū à n̄ gba iko ò tɛnanɔ gońma, ò gyārenɔ werekɔa kū gbānasaridenɔ n̄ pínki. ² Zìri gbɛnɔn kuri awɛɛpla pìnɔ tónɔn dí: Gbɛ káaku Simɔ kū òdi pinɛ Pita kū a dakūna Anduruo, Zebedi né Yamisi kū a dakūna Yuhanao, ³ Filipi, Batɔlɔmiu, Tomasi, bɛ'ogɔsiri Matiu, Alafeu né Yamisi, Tadeu, ⁴ Simɔ Kokaride kū Yudasi Isikarioti kū à bò a kpɛo.

*Yesu zìrinɔ zĩnaa
(Maa 6:7-13, Luk 9:1-6)*

⁵ Kū Yesu ten gbēnɔn kuri awεεpla pìnɔ zĩ, à pìhne: Àsun gé buri pāndenɔ kīnaaro. Àsun gē Samaria wētɛnɔ gūnlo. ⁶ À gé Isaraila kū ò sàtɛ lán sã bànɔ kīnaa. ⁷ À gé àgɔ waazi ke àgɔ géo à pi: Kpata kū à bò Luda kīnaa kà kāni! ⁸ À gyārenɔ werekōa, à gènɔ vu bona gan, à kusunɔ werekōa swáswa, à tānanɔ goríma. Lákū a lè pókɛkpanaa sari nà, à kēíne pókɛsinaa sari. ⁹ Àsun ɔgɔ da á bòkɔnlo. ¹⁰ Àsun bòkɔlokona séro ke uta plade ke kyate ke gòo, zaakū zíkɛrii kà à a póbɛ le. ¹¹ Wētɛ kū áni kán sīnda pínki ke lakutu, à gbē mana wɛtɛ à kipaa, àgɔ kú gwe ari à gé gēo zéla. ¹² Tó a gē ɔnn, à fɔɔ nna kpárima. ¹³ Tó ɔndenɔ kà, á fɔɔ nna ni gɔ́hne. Tó odi ká sɔro, á fɔɔ nna ni era à sukpaáwa. ¹⁴ Gu kū odi gbānake kpáái ke odi sã kpá á yāiro, à bo ɔn ke lakutu pìi gūn à lukutē warawara á gbánɔa. ¹⁵ Yāpuran maten oáre, yākpatekɛgɔɔ zĩ wétāmmana kū Sɔɔmu kū Gɔmɔradenɔ ni le nigɔ sãna de wētɛ pì denɔ póla.

Yā kū ani Yesu ìbanɔ le onnɛnaa
(Maa 13:9-13, Luk 21:12-17)

¹⁶ Mateni á zĩ lán sãnɔ bà lɛwannanɔ tème. Àgɔ laakari vī lán mlènɔ bà, àgɔ de yākekerisaridenɔ ũ lán potēnenɔ bà. ¹⁷ À laakari ke bisāsirinɔi, zaakū oni á kūkū ò á na yākpatekerinɔne n̄ òi, oni á gbēgbē n̄ aduakɛkpɛnɔ gūn. ¹⁸ Oni gé kááo b̀usu gbē zókōnɔ kū ḱinanɔ kīnaa ma yāi. Ánigɔ deíne ma sèedadɛnɔ ũ kū buri pāndenɔ. ¹⁹ Tó ò á kpárima, àsun yā kū áni o damu kero ke yā kū áni lírima. Zĩ k̀ua Luda mé ani

yā kū áni o da á lén. ²⁰ Adi ke ákõnõ mé áni yā oro, á De Nini mé ani yā da á lén.

²¹ Vĩni kū dakũnanõ ni kõ kpárímma ò de. Denõ ni bo ní nénõ kpe. Nénõ ni bo ní denõ kū ní danõ kpe ò ní de. ²² Gbẽ sında pínki ni zãágu ma yái, ama gbẽ kū à zena gbãna ari a gɔɔ léa ni surabana le. ²³ Tó òten wé tãáwa wẽte ken, à bàa lé à tá a pãnden. Yápuran maten oáre, áni gé Isarailanõ bùsu wẽtenõ gũn à láka pínkiro, Bisásiri Né ni gĩnake à su. ²⁴ Íbaa dìgõ de a dannɛrilaro. Zĩrii dìgõ de a dikirilaro. ²⁵ Tó íba a yãdannɛri lenaa lè ke tó zĩri a dikiri lenaa lè, abirekũ mò le. Tó ò tó kpà ɔn bedene Belezɛbubu, tó kū a vãni de abirekũlan oni kpá a ɔndenõne.

*Zena kū Yesuo gbẽnõ are
(Luk 12:2-9)*

²⁶ Àsun vĩna keńnero. Póke kun utena kū ani bo gupuraa. Asiriyã ke kun kū oni gí dõiro. ²⁷ À yā kū maten oáre gusiran o gupuraa. À yā kū áten ma á sã gũn kpákpa ke gãnulea. ²⁸ Gbẽ kū òdi mè kakate, ama òdi fõ ò nini dèronõ, àsun vĩna keńnero. À vĩna ke Ludane, kū ani fõ à nini kū mèeo kakate té gũn pínki. ²⁹ Òdi bãntoro mèn pla yía kɔbɔ donloo? Ama ní ke dì léte zĩte á De yãdõnaa sariro. ³⁰ Bee á mìkãnõ, à a lé dõ. ³¹ Abire yái àsun vĩna kero. Á bèere de bãntoro dasinõla.

³² Gbẽ kū à zè kũmao gbẽnõ are, mani ze kãao ma De kū à kú musu are. ³³ Gbẽ kū à ledi kpàmai gbẽnõ are sõ, mani ledi kpái ma De kū à kú musu are.

*Kèkèkõana Yesu yái
(Luk 12:51-53, 14:26-27)*

34 Ásungõ da ma su de gbẽnɔ gõ nna kũ kõo andunia gũnnlo. Mádi su de gbẽnɔ gõ nna kũ kõo yáinlo, sé futena kũ kõo. 35 Ma sumε, de gõgbẽ bo a de kpε, nɔgbẽ bo a da kpε, nɔzãre bo a zã da kpε. 36 Gbẽ bedenɔ ni gõ a iberenɔ ũ. 37 Gbẽ kũ à ye a de ke a dai demala dí ká àgõ de ma ìba ũro. Gbẽ kũ à ye a négõgbẽ ke a nɔgbẽi demala dí ká àgõ de ma ìba ũro. 38 Gbẽ kũ adi a lígbãndurukpana sé àgõ téomairo, ade dí ká àgõ de ma ìba ũro. 39 Gbẽ kũ à a wèndi kũna, ade ni kurai. Gbẽ kũ à gí a wèndiii ma yãĩ sõ, ade nigõ wèndi vĩ.

Láada yã

40 Gbẽ kũ à á sí ma simε. Gbẽ kũ à ma si sõ, ade gbẽ kũ à ma zĩ simε. 41 Gbẽ kũ à annabii si a annabike yãĩ ni annabi láada le. Gbẽ kũ à gbẽ mana si a manake yãĩ ni gbẽ mana láada le. 42 Bee í yĩdan, gbẽ kũ à né dínɔ doke gbà ma ìbake yãĩ, yãpuran maten oáre, ade ni kura a láadairo.

11

Yahaya Da'itekɛri zìrinɔ

(Luk 7:18-35)

1 Kũ Yesu yã birenɔ dà a ìba gbẽnɔn kuri awεεplanɔne à làka, à bò gwe, à gèε waazi ke ní wètenɔ gũn, àten yã dańε.

2 Zaa kpésiran Yahaya Kirisi yãkenanɔ mà, akũ à a ìba kenɔ zì 3 ò a la, àkũ mé à gbẽ kũ ani su ũ yá, ke ògõ wé dɔ gbẽ pãndeime? 4 Akũ Yesu wèmma à pì: À gé yã kũ áten ma áten e gbã Yahayanε à pì, 5 vɔnanɔ ten gu e, εrenɔ ten tãa o, kusunɔ ten werekõa, sãtonɔ ten yã ma, gènɔ ten vu, takasidenɔ

ten baaru nna waazi ma. ⁶ Arubarikademe gbē kū àdi fu ma yāaro ũ.

⁷ Kū Yaaya zìrinɔ tà, Yesu Yahaya yā ò parine à pi: Bón a ge gwa gbárannan? Kàpa kū ãa ten yīgān yá? ⁸ Bón a ge gwa sàa? Gbē kū à pókasa zāne danan yá? Pókasamanadarinɔ dìgɔ kú kínabεame. ⁹ Bón a ge gwa sàa? Annabiin yá? Leme! Maten oáre, à de annabila se. ¹⁰ Zaakū Yahayan ò a yā kè Luda yān ò pi: Mani ma zìri gbare n ā de à zé kekεne.

¹¹ Yāpuran maten oáre, nɔgbē né'inaa gūn gbēke dí bo à kà Yahaya Da'itekεri ũro. Bee kū abireo gbē kū à de gbē kpεde ũ kpata kū à bò Luda kīnaa gūn deala. ¹² Zaa gɔrɔ kū Yahaya Da'itekεrii nà waazikenaaa ari suna gbàa, òten kɔde ke ò gē kpataa pìn, akū kùgbānadεnɔ ten gēn. ¹³ Musa kū annabinɔ pínki gīnake ò a yā ò ari à gèe pé Yahayaa. ¹⁴ Tó áni fɔ à sí, Yahaya pì mé à Iliasu kū ò pì ani su ũ. ¹⁵ Gbē kū à sã vī à yā pì ma.

¹⁶ Bón mani gbāragbēnɔ lekɔaoo? Ò de lán né kū ò kú εte gūnnɔ bà òten lé zukɔi ¹⁷ òten pi:

O kutεε pèáre, ádi ũ wāro,

o wēnda lèε siáre, ádi ɔɔ dɔro.

¹⁸ Zaakū Yahaya sù, adi burodi sóro, adi wē miro, akū ò pì tãnademe. ¹⁹ Kū Bisāsiri Né sù, àdi pò ble, àdi í mi, akū ò pi: Guturu wēmiriime, bε'ogɔsirinɔ kū kifirinɔ gbēnname! Ama òdi ɔndɔ dɔ a yākenaaame.

*Yesu zukakana wēte kenɔ denɔi
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Akū Yesu fùte à zuka kà wēte kū à a daboyā paride kènnɔ gbēnɔi, kū odi n nèse litero yāi à pi:

21 Waiyoo Kɔrazĩdeno! Waiyoo Betesaidadeno! Tó ma daboyá kũ ma kè á ténɔ kè Taya kũ Sidšo yã, de wětēpideno pókasanɔ dàdańla, ò vùte tuburaa à gii kè nēsēlitena sēda ũ. 22 Maten oáre, yákpatekegɔɔ zĩ á wētāmmana nigō de Tayadenɔ kũ Sidšdenɔ póla. 23 Ákōno Kapenamudeno sō áni gbã à zō Ludaan yá? Oni ɔ zōái ari gyāwānn. Zaakũ tó ò daboyá kũ ma kèárenɔ kè Sɔɔmu yã, de à kun ari kũ a gbārao. 24 Maten oáre, yákpatekegɔɔ zĩ á wētāmmana nigō de Sɔɔmudeno póla.

*Kámmabona Yesu kĩnaa
(Luk 10:21-22)*

25 Zĩ kũa Yesu pì: Baa, musu kũ zĩteo Dikiri, ma n sáabu kè, kũ n yã birenɔ ùte yádōrinone kũ ōndōrinɔ, akũ n boo kyódōrisarinone. 26 Lemε, Baa, zaakũ n poyenyĩnaame. 27 Ma De pó sinda pínki nàmenε ma ɔĩ. Gbēke Luda Né dōro, tó adi ke De Luda baasiro. Gbēke De Luda dōro, tó adi ke a Né kũ gbē kũ Né pì ye à a mōńnenɔ baasiro.

28 À mó ma kĩnaa ákōno kũ á aso sena a kpasano pínki, mani á gba zé à kámma bo. 29 À ma gbāngo sé à yã dada ma kĩnaa, á laakari ni kpáte, zaakũ má busε akūsō ma nēse yĩda. 30 Ma gbāngo sena zĩ'ũro, ma aso tìkisiro.

12

*Kámmabogɔɔ yã
(Maa 2:23-3:6, Luk 6:1-11)*

1 Gɔɔ birea Yesu ten pã buranɔla kámmabogɔɔ zĩ. Nà teni a ìbanɔ de, akũ ò póblewe wòro, òten só. 2 Kũ Farisinɔ è le, akũ ò pìne: Ñ n ìbanɔ gwa, òten yã kũ òdi ke kámmabogɔɔ zĩro ke. 3 Akũ Yesu pìhne: Adi

kyó ke a è lákū Dauda kè nà kū a gbēno ɔɔɔ kū nà teni n̄ deroo? ⁴ À gè Luda ɔnn, àpii kū a gbēno burodi kū ò kàte Ludan̄e sò, burodi kū ò a sona zé vīro, sé sa'orino. ⁵ Kū sa'ori kū ò kú Luda ɔnn kámmabogɔɔ zīno dì ɔɔɔ pì yā daro, akūsō adi keñne taari ūro, ádi a kyó ke a è Luda yānloo? ⁶ Maten oáre: Pó kū à zōkō de Luda ɔnla kú la. ⁷ Tó á yā díkina mì dō, kū kōwēndagwanaan má yei, adi ke sa'onaanlo, de ádi taarisaridenɔ taari lero. ⁸ Zaakū Bisāsiri Né mé à iko vī kámmabogɔɔa.

⁹ Kū Yesu bò gwe, akū à gè n̄ aduakεkpen. ¹⁰ Gōgbē ke kú gwe, a ɔ do íbana. Gbēkenɔ ten zé wete ò yā dí Yesua, akū ò a là ò pì: Gbē werekōana kámmabogɔɔ zī zé vī yá? ¹¹ Akū à wèr̄mma à pì: Tó á gbēke sã vī à zu wèen kámmabogɔɔ zī, à gí gé à boii? ¹² Bisāsiri de sála zã. Abire yāi yāmanakena kámmabogɔɔ zī zé vī. ¹³ Akū Yesu pì gōgbē p̄ine: Ñ n ɔ p̄i poro. Kū à p̄oro, akū à kè a gbèn swáswa lán a do bà. ¹⁴ Akū Farisino b̄te ò gèe ò yā gōgō deran ò ke nà ò Yesu de.

Zīkeri kū Luda sèe

¹⁵ Yesu d̄e, akū à gò gwe. Pari bò ò t̄ei, akū à n̄ gyārenɔ wèrekōa n̄ p̄inki, ¹⁶ à ḡinne ò o gbē kū á de a ū. ¹⁷ Len Luda yā kū annabi Isaya òo kè le, à pì:

¹⁸ Ma zīkeri kū ma s̄een dí,
ma yenyīde kū a yā dì kámagu.

Mani ma Nini di a musu,
ani yāzede da burin̄ne.

¹⁹ Ani lékpakōa kero, ani patam̄maro,
gbēke ni a zuka ma d̄o batunlo.

²⁰ Ani kàpa kū à kpana zén éro,
ani fitila wé'ipakena dero,

ari à tó yāzede zì ble.

²¹ Buri sīnda pínki tāmāa nigō dōa.

Tānagona gbēnɔ

(Maa 3:20-30, Luk 11:14-23)

²² Akū ò sù Yesunε kū tānade vīna kū a néne natenaao. Yesu a wèrekōa, àten yā o sà, àten gu e.

²³ Akū yā pìi bò gbēnɔ sare n pínki ò pì: Dauda buri pìin díroo? ²⁴ Kū Farisinɔ mà, akū ò pì: Gbē díkīna ni fō à tāna goṁmaro sé kū tānanɔ kīna Belezebubu gbānao. ²⁵ Yesu n laasun dō, akū à pì: Kpata kū a gbēnɔ iberεε sè kū kōo ni kakate. Wēte ke on kū a gbēnɔ iberεε sè kū kōo ni gō bezī ūme. ²⁶ Tó Setan teni a zīda go gbēnɔ, à iberεε sè kū a zīdaon gwe. A kpata ni gī ke deramεε? ²⁷ Tó Belezebubu gbānan madigō tānanɔ goṁma sō, á gbēnɔ di n go kū dí gbānaomεε? Len á zīda gbēnɔ á éke bō le. ²⁸ Tó Luda Nini gbānan maten tāna goṁma, àgō dō kū kīna kū Luda kàa sù à á lén gwe.

²⁹ Deran gbē ni ke nà à gē gōsa gbāna kpén à a pónɔ sétεε? Séto à a yì gīa, gbasa à a kpé wara. ³⁰ Gbē kū à de ma gbē ūro bī ma iberεεme. Gbē kū àten pò kakara kūmaoro ten fākōame. ³¹ Abire yāi maten oáre, Luda ni gbēnɔ durunnannɔ kēm̄ma kū a tó vāni kū òdi sísinɔ pínki, ama ani gbē kū à a Nini tó vāni sì kēro. ³² Tó gbē Bisāsiri Né tó vāni bō, Luda ni kēa, ama tó gbē Luda Nini tó vāni bō, ani ade kē andunia tera díkīna gūnlo ke a kū àten su.

Gbē dōna a yākenaaa

(Luk 6:43-45)

³³ Tó lí mana, a né nigō maname. Tó lí vāni sō, a né nigō vānime. Zaakū línen òdi lí dōa. ³⁴ Bisāsiri pitikonɔ! Kū á vāni, à kē dera áni fō à yā mana

oo? Zaakū yā kū à swèè pàn lé dì o. ³⁵ Gbē mana dì a mana bo a mana kū à katena a gūmmme. Gbē vāni sō àdi a vāni bo a vāni kū à katena a gūmmme. ³⁶ Maten oáre, yákpatekegɔɔ zĩ gbēno ni n fayasariyā kū ò ò baba Ludane pínki. ³⁷ Zaakū yā kū n ò mé ani yā nna kpámma kesō à yā danla.

Sèedagbekana Yesua

(Maa 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Akū ludayādannerinɔ kū Farisi kenɔ pì Yesune: Danneri, ó ye n sèeda ke ke ò e. ³⁹ Akū Yesu wèmma à pì: Gbāragbē vāni ludanaanikerisarinɔ mé òdi sèeda gbekama, ama mani sèeda ke keñnero, sé annabi Inusa pó. ⁴⁰ Lákū Inusa kè kpò gbèntē gberε gūn nà fānantē kū gwāanio ari gɔɔ aakō, len Bisāsiri Né ni ke le zīten fānantē aakō gwāani aakō. ⁴¹ Yákpatekegɔɔ zĩ Ninεvadenɔ ni fute ò yā da gbāragbēnɔla, zaakū kū ò Inusa waazi mà, ò n nèseε litε, akū gbē kū à zōkō de Inusala kú la. ⁴² Yákpatekegɔɔ zĩ gèno midɔki kpa saraunia ni fute à yā da gbāragbēnɔla, zaakū à bò zaa andunia léa à sù Sulemanu òndōyā ma, akū gbē kū à de Sulemanula kú la sà.

Tāna εrana a bε zīa

(Luk 11:24-26)

⁴³ Tó ò tāna gò gbēa, àdigō likara zō gukorin àgō vuteki wetε. Tó adi lero, ⁴⁴ akū àdi pi: Mani era mà tá ma bε zīame. Tó à kà gwe, àdi le à da pā, à warana swáswa zéazea. ⁴⁵ Akū àdi gé à à tāna kū n pāsī dealanɔ sété mèn suppla à su kūńwo òdi gē ò vuten. Lemε ade gwena kpεde vāni dìgō de a káakupola. Gó dokōno pì mé ani gbāragbē vāninɔ bikū sō.

*Yesu danɛnɔ
(Maa 3:31-35, Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Kū Yesu ten yā o gbɛnɔnɛ, akū a da kū a dakūnanɔ kà, ò zè bàai, ò ye ò yā o kāao. ⁴⁷ Akū ò pìnɛ: N da kū n dakūnanɔ zena bàai, ò ye ò yā o kūnwɔ. ⁴⁸ Akū à wèa à pì: Dín ma da ũu? Dín ma dakūnanɔ ũu? ⁴⁹ Akū à ɔ dɔ a ìbanɔa à pì: Ma da kū ma dakūnanɔn dí. ⁵⁰ Zaakū gbɛ kū àdi ma De kū à kú musu pɔyenyĩna ken ma dakūna kū ma dāreo kū ma dao ũ.

13

*Yālekɔana kū pɔwɛfāriio
(Maa 4:1-20, Luk 8:4-15)*

¹ Gɔɔ dokɔnɔ pì zĩ Yesu bò be à gèè à vùte sèbe léa. ² Ò kàkarai dasidasi, akū à gèè à vùte gól'iten, gbɛnɔ gɔ s̀s̀ĩia n pínki. ³ Akū à yā lèkɔánɛ dasi à pì: Búbari ke mé à bò à gèè pɔwɛ fā. ⁴ Lákū àten fā nà, akū a kenɔ lète zé gūn, bānɔ sù ò blè. ⁵ A kenɔ lète gbè sàraa musu, gu kū à bùsu vĩ zɔkɔro, akū ò b̀tɛ g̀nɔ, kū bùsuu gègete gwero yāi. ⁶ Kū ifāntɛ fùtɛ, akū ò té kù ò g̀ga, kū ò zĩni vĩro yāi. ⁷ A kenɔ lète lèe gūn, akū lèe fùtɛ à nàkaramma. ⁸ A kenɔ sɔ ò lète zĩte mana gūn, ò fùtɛ ò né i, a kenɔ wé basɔɔɔro, a kenɔ baaakɔkɔ, a kenɔ baraakurikuri. ⁹ Gbɛ kū à sã vĩ, à yā pì ma.

¹⁰ Akū Yesu ìbanɔ nài, ò a là ò pì: Bóyāi nten yā oñɛ kū yālekɔanao? ¹¹ Akū à wèmma à pì: Luda á gbá zé à kpata kū à bò a kīnaa asirinɔ dɔ, ama adi n gba zéro. ¹² Zaakū gbɛ kū à pɔ vĩn Luda ni karane ari àgɔ dasi. Gbɛ kū à pɔke vĩro sɔ, bee a fiti kū à vĩn Luda ni síame. ¹³ Abire yāin maten yā oñɛ kū

yǎlekōanaao, de ò gu gwa pókè'ena sari, òdi sǎ kpá yǎmana sari, a dōrō dōna sari.

¹⁴ Luda yǎ kū annabi Isaya òo kèrma à pì: onigō sǎ kpá yǎkemaana sari, onigō gu gwa pókè'ena sari.

¹⁵ Ò nèse vīro de òsun òndō kūro yǎi, ní sǎ gbāna de òsun yǎ maro yǎi, ní wé kukurena de òsun gu ero yǎi, zaakū ò ye ò are dōma mà ní gba aafiaro.

¹⁶ Arubarikadenome á ũ kū á wé ten gu e akūsō á sǎ ten yǎ ma. ¹⁷ Yǎpuran maten oáre, annabinō kū gbē mananōn kun yǎ dasi, ò ye ò pókū átēn eno e, odi ero, ò ye ò yǎ kū átēn manō ma, odi maro.

¹⁸ À pówefāri yǎ mì dō sà. ¹⁹ Tó gbē kpata kū à bò Luda kīnaa yǎ mà akū adi dōro, Setan dì su à pókū ò tō a swèe gūn pì síame. Pówē kū à lète zé gūn mīin gwe. ²⁰ Pówē kū à lète gbè sàraaa sō, abirekūme gbē kū à yǎ mà à sī gōnō kū pōnnao ũ. ²¹ Zaakū à zīni vīro, àdi ke gōrō plaro. Tó yǎ'úmmana a lè ke tó ò wé tǎa yǎ pì yǎi, àdi fumē gōnō. ²² Pówē kū à lète lèe gūn de lán gbē kū à yǎ mà à sī bà, ama andunia yǎ damukena kū yena aruzekēiio dì nakaraa, akū àdi gō àree sari. ²³ Pówē kū à lète zīte mana gūn de lán gbē kū à yǎ pìi mà à a dōrō dō bà. Àdi ke karana pókū ũ, ní kenō basōōōro, kenō baaakōkō, kenō baraakurikuri.

Yǎlekōana kū fñōo

²⁴ Yesu yǎ pānde lèkōañe à pì: Lákū kpata kū à bò Luda kīnaa de nàn dí: Gbēke ése mana tō a bura. ²⁵ Gōrō kū òtēn i o, akū a ibere sù à fñō wé fǎ ése pìn, akū à gè zéla. ²⁶ Kū ése nō sī, àtēn pia, akū fñō

pìi bò gupuraa. ²⁷ Akū burade zīkerinɔ sù ò pìne: Dikiri, pówε manan n tò n buranloo? Fɔnɔ gèε à bò máa? ²⁸ Akū à pìinne: Iberε mé à abirekū kè. Akū zīkerinɔ pìne: N̄ ye ò gé wotowoton yá? ²⁹ Akū à pì: Oi! Tó áten wotowoto, áni woto kū éseome. ³⁰ À tó ò fute læεε ari pókēgɔɔ. Mani o pókērinɔne ò fɔnɔ pì kē gĩa, ò a bàka yī té pó ũ, gbasa ò ése kē ò ká ma d̄n̄.

Yālekɔana kū musadi wéó
(Maa 4:30-32, Luk 13:18-19)

³¹ Yesu yā pānde lèkɔañne à pì: Kpata kū à bò Luda kīnaa de lán musadi wé kū gbē sè à tò a buraa bàme. ³² A wé kete de pówenɔla pínki, ama tó à fùte, àdi ke zókɔ de dò pónɔla pínki. Àdi lí ke ari bānɔ d̄i su ò didi a gānɔa.

Yālekɔana kū lùbenεεo
(Luk 13:20-21)

³³ Yesu yā pānde lèkɔañne à pì: Kpata kū à bò Luda kīnaa de lán lùbene kū nɔgbē sè à kà flawa zaka lé aakɔ gūn à yàkate pínki bà.

Pó kū à tò Yesu yā lèkɔañne
(Maa 4:33-34)

³⁴ Yesu yā birenɔ ò gbēnɔne kū yālekɔanaao. Àdi yāke oñne yālekɔanaa sariro, ³⁵ de yā kū annabii ò ke yāi, zaakū à pì: Mani lé wē mà yālekɔana oñne, mani yā kū à utena zaa anduniakatena gɔɔ oñne.

Fɔnɔ yā bɔkɔtenaa

³⁶ Akū Yesu gbēnɔ tò gwe à tà be. A ìbanɔ nài ò pì: N̄ bura fɔnɔ yā bɔkɔte kewεε. ³⁷ Akū à pìinne: Pówεmanatōri bi Bisāsiri Némε. ³⁸ Bura bi

anduniamε. Pówε mana bi kpata kũ à bò Luda kĩnaa gbẽnɔmε. Fõnɔ bi Setan gbẽnɔmε. ³⁹ Iberε kũ à ñ t̄s bi Ibilisimε. Pókēna bi andunialakagɔɔmε. Pókērinɔ bi malaikanɔmε. ⁴⁰ Lákũ òdi f̄nɔ kē ò ká tén nà, len ani ke le andunialakagɔɔa. ⁴¹ Bisāsiri Né ni a malaikanɔ gbare ò gbēkerinɔ kũ yāvānikerinɔ bɔte a kpata gbẽnɔ té ñ pínki, ⁴² ò ñ ká té pāsī gūn. Gwen oni ɔɔ dɔn ò ɔ di ñ m̄ia. ⁴³ Akũ gbē mananɔ niḡs té ke lán ifāntē bà kpata kũ à bò ñ De kĩnaa gūn. Gbē kũ à s̄a vī à yā p̄i ma.

Yālekōana kũ aruzεkeo

⁴⁴ Kpata kũ à bò Luda kĩnaa de lán aruzεke kũ à utena z̄ite gūn bàme. Kũ gbēke bòa, à kēke à ùte, akũ pɔnna gūnn à tà à pó kũ à v̄inɔ yia pínki, akũ à z̄ite p̄i lù.

Yālekōana kũ gbè bèεεdeo

⁴⁵ Lákũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de n̄an dí dɔ. Lagatari mé àten òso mananɔ wete. ⁴⁶ Kũ à òso ɔɔde lè, akũ à tà à pó kũ à v̄inɔ yia pínki, akũ à òsoo p̄i lù.

Yālekōana kũ táaru

⁴⁷ Lákũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de n̄an dí dɔ. Ò táaru kpà s̄eben, à kpò buri s̄inda pínki kũ. ⁴⁸ Kũ à pà, ò ḡate ò bikũo bara, akũ ò v̄ute ò a mananɔ pl̄èpl̄e ò kà t̄ankon, ò a v̄aninɔ kòte. ⁴⁹ Len aniḡs de le andunialakagɔɔ. Malaikanɔ ni su gbē v̄aninɔ séte ò ñ bo gbē mananɔ té, ⁵⁰ oni ñ ká té pāsī gūn. Gwen oni ɔɔ dɔn ò ɔ di ñ m̄ia. ⁵¹ Akũ Yesu ñ lá à p̄i: A yā birenɔ m̄i d̄s sà pínki yá? Ò wèa ò p̄i: Ee! ⁵² Akũ à p̄in̄e: Tó yādanneri kpata kũ à bò Luda kĩnaa yā dàda, aniḡs de lán bede kũ àdi pó dufu kũ a z̄io bo a laasii gūn bàme.

Nazeradenɔ gina Yesui
(*Maa 6:1-6, Luk 4:16-30*)

⁵³ Kū Yesu yā birenɔ lɛkɔańne à làka, à bò gwe, ⁵⁴ à gèe a be wēten, akū èe yā daańne n̄ aduakεkpen. A yā bò n̄ sare ò pì: Mákpan gɔgbē pì ɔndɔ kū daboyā birenɔ lènn? ⁵⁵ Lí'ari nén díroo? A da tón Mariamaroo? A dakūnanɔn Yamisi kū Yusufuo kū Šimɔo kū Yudao ūroo? ⁵⁶ A dārenɔ kú kūoo laroo? A yā birenɔ lè máme pínkii? ⁵⁷ Akū ò gù. Yesu pìńne: Annabii dīgɔ bèεεε sariro, sé a be wēten kū a ɔnnwo. ⁵⁸ Adi daboyā ke gwe dasiro, kū òteni a náani kero yāi.

14

Yahaya Da'itekəri ganaa
(*Maa 6:14-29, Luk 9:7-9*)

¹ Gɔɔ kúa būsuu pì kína Herɔdu Yesu baaruu mà. ² Akū à pì a ibanɔne: Gbē pì bi Yahaya Da'itekəriime. À vù bona gan. Abire yāin à gbāna lè àten daboyānɔ ke. ³ Zaakū Herɔdu Yahaya kù yā, à mò kàa, à a dà kpésiran a v̄ni Filipi nanɔ Herɔdia yāi. ⁴ Zaakū Yahaya dīgɔ pine: N Herɔdia kūna nɔ ũ zé v̄iro. ⁵ Herɔdu ye à a de, ama àten v̄ina ke gbēnɔne, zaakū ò a annabike sì.

⁶ Herɔdu igɔɔ làa kɔkɔ zĩ Herɔdia nénɔkpare ũ wà gbē kū ò sù gwenɔne, akū à kè Herɔdune nna manamana. ⁷ Akū à lé sè à pì: Ma la dà kū mani n gba pɔ kū n a wé kèma pínki. ⁸ Akū a da yā kàkanε à pì: N̄ ma gba Yahaya Da'itekerii mì dana tiree gūn la tera. ⁹ Akū kína pɔ yàka, ama kū à la dà nibɔnɔ wára yāin à pì ò kpáa. ¹⁰ Akū à gbē zĩ ò Yahaya mì zè kpésiran. ¹¹ Kū ò sù kū a m̄io dana tiree gūn, ò

kpà né pìia, akū à gèεo a danε. ¹² Akū Yahaya ìbanɔ sù ò a gèε sè ò v̄i, akū ò gèε ò ò Yesunε.

Yesu pòblekpana gōgbē gbēnɔn dúbu sɔɔronɔa
(*Maa 6:30-44, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-15*)

¹³ Kū Yesu yā pìi mà, akū a gè gó'ite gūn, àten gé gusare de àgō kú ado. Kū gbēnɔ mà, ò bò wēte kū wēteo dasi ò pètei gèse. ¹⁴ Kū Yesu bò gó gūn, à gbēnɔ è dasidasi, akū ò kènε wēnda, akū à n̄ gyārenɔ gbà aafia. ¹⁵ Kū ɔkɔsi kè, a ìbanɔ nài ò pì: Gu díkīna bi sèntepɔɔtume, akūsō gu ten si. N̄ gbēnɔ gbarε ò tá lakutunɔ gūn, ò pòble wete ò lú. ¹⁶ Akū Yesu wémma à pì: Adi ke tilasi ò táro. À pò kpámma ò ble. ¹⁷ Akū ò pìne: Burodi mèn sɔɔro kū kpò mèn plaon ó v̄i la. ¹⁸ Yesu pìñne: À móomεε la. ¹⁹ À ò gbē pìnɔne ò vute sèεa, akū à burodi mèn sɔɔro kū kpò mèn pla pìio sè, à a wé sè musu, à arubarikaa dàn. Akū à burodii pìi lìlikōre à kpà a ìbanɔa, ò kpàatete gbēnɔne. ²⁰ Ò pò blè ò kà n̄ pínki. Akū ò a kpara kū ò gōnɔ sète tánkɔ mèn kuri awεεpla pà. ²¹ Gōgbē kū ò pò blè n̄ kà gbēnɔn dúbu sɔɔro taka, n̄gbēnɔ kū nénɔ baasi.

Yesu táa'ona sèbela
(*Maa 6:45-56, Yuh 6:16-25*)

²² Yesu gā nà a ìbanɔa gōnɔ ò gē gó'iten, ò done are gena sèβεε bara dire ari àgō pari gbarε. ²³ N̄ gbarεnaa gbera, à didi s̄s̄i musu à adua ke ado. Gu ten si, à kú gwe ado. ²⁴ Gó'ite pìi kà zà kū í léao, akū í teni góro pì yīpayīpa kū zàga'īa kàkayī yāi. ²⁵ Gudɔo Yesu gèε n̄ kīnaa, àten táa o íla. ²⁶ Kū ò a è àten táa o íla, akū swèε kèngu ò pì: Gyāwāndeme! Ò wiki lè kū v̄inao, ²⁷ akū Yesu pìñne gōnɔ: À á laakari

kpáte, makūme! Àsun tó vīna á kūro. ²⁸ Akū Pita pīne: Dikiri, tó mōkōmme, ò tó mà táa o íla mà su n kīnaa. ²⁹ Akū Yesu pì: Ñ mól! Akū Pita bò gó gūn, àten táa o íla, àten gé a kīnaa. ³⁰ Kū à è ĩa ten káka, akū vīna a kù. Àten vlē, akū à wiki lè à pì: Dikiri, ò ma sura ba. ³¹ Gwe gōnō Yesu ɔ bò à a kù, akū à pīne: Ludanaanikīanade! Bóyāi n sikaa kèe? ³² Kū ò gè gó gūn, ĩa zè. ³³ Akū gbē kū ò kú gó gūnnō donyī kènē ò pì: Luda Néme n ũ yāpura.

Yesu gyārenō werekōana zaa Genesareti

³⁴ Kū ò bikù bara, ò kà Genesareti būsun. ³⁵ Gwedenō Yesu dō, akū ò a baaruu dàgula būsuu pìn gu sīnda pínki, akū ò mōne kū gyārenō n pínki. ³⁶ Ò wé kèa de ò ɔ na bee a uta léa. Akū gbē kū ò ɔ nàanō wèrekōa n pínki.

15

*Futeokarayā
(Maa 7:1-13)*

¹ Farisinō kū ludayādanneri kenō bò Yurusalemu ò sù Yesu kīnaa, akū ò a là ò pì: ² Bóyāi n ibanō dìgō ó dizinō futeokarayā kūnaroo? Òdi ɔ pīpi gbasā ò pó blero. ³ Akū Yesu wēmāma à pì: Bóyāin adì pā kpá Luda yāditenanōa de àgō a futeokarayā kūnaa? ⁴ Zaakū Luda pì, à á de kū á dao bèere dō. À pì dō, gbē kū à a de ke a da kpe bò, ò ade de. ⁵ Ákōnō sō adì pì, tó gbē pì a de ke a danē, pó kū á vī à n kpe tao gō Luda pó ũ, ⁶ àton a de kpe taoro. Leme adì Luda yā ke pā le, de àgō á futeokarayā kūna yāi.

7 Á manafikidenɔ! Isaya annabikεyǎ ò á yǎ musu swáswa à pì:

8 Buri bire dì bèεε limεε kũ léomε,
ń swè dɔmaro.

9 Òdigɔ donyĩ kemεεε pǎmε,
bisāsiri yǎzεkpaten òdi dañε.

Yǎ kũ àdi tó ò gɔ gbāsĩ
(Maa 7:14-23)

10 Akũ Yesu pari sisiai à pì: À sǎ kpá à yǎ ma.
11 Adi ke pó kũ àdi gè lén mé àdi tó gbè gɔ gbāsĩro. Yǎ kũ àdi bo lén mé àdi tó gbè gɔ gbāsĩ. 12 Akũ a ìbanɔ nài ò pì: ń dɔ kũ Farisinɔ yǎ pì mà à ń zɔ ń swèεaroo? 13 Yesu wèmma à pì: Pó kũ ma De kũ à kú musu dí tōro oni wutεmε. 14 À ń tó gwe. Vĩna don'arēdenɔmε! Tó vĩnaa gò kũna vĩnaane, ń pla ń pínki ni zu wèmmε. 15 Pita pìε: Nè yǎ pì bɔkɔtewεε. 16 Akũ Yesu pì: Á laasun kpé yĩda se yá? 17 Á dɔ kũ pó kũ à gè lén dì tá gberen gbasa a bo mè gũnloo? 18 Yǎ kũ àdi bo lén sɔ àdi bo swèε gũmme. Akũ mé àdi tó gbè gɔ gbāsĩ. 19 Zaakũ zaa swèε gũnn laasun vāni dì bon: Gbēdenaa, zinakenaa, pāpākenaa, kpāni'onaa, éketona kũ gbēsɔsɔnaao. 20 Yǎ birenɔ mé àdi tó gbè gɔ gbāsĩ. Póblena ɔpipisari dì tó gbè gɔ gbāsĩro.

Nɔgbè zĩtɔ wékenaa
(Maa 7:24-30)

21 Akũ Yesu bò gwe, à gèε Taya kũ Sidɔo būsun.
22 Kanaa nɔgbè ke kú būsuu pìn, à sù à wiki lèa à pì: Dikiri, Dauda Buri, n ma wēnda gwa. Tāna ten wé tā ma nénɔkparea manamana. 23 Akũ Yesu dí

wearo. A ìbanɔ nàì, ò wé kèa ò pì: Ñ pé nɔgbē pìia, zaakū àdigō téwáì kū wikiomε. ²⁴ Yesu wèmmá à pì: Isarailanɔ sātεna lán sánɔ bàme. N kīnaan Luda ma zīn ado. ²⁵ Akū nɔgbē pìi sù à donyī kènε à pì: Dikiri, ñ kpámai. ²⁶ Yesu pìnε: À mana ò nénɔ póble sé ò zu gbēdanɔero. ²⁷ Akū nɔgbē pìi pì: Yāpuramε Dikiri! Ama bee gbēdanɔ dì póble bùru kū ò lètε n dikiri teburuu zītεnɔ sésε. ²⁸ Akū Yesu wèa à pì: Nɔgbē, n ma náani vī zōkō. À kennε lákū n yei nà. Akū a nénɔkpare pìi aafiaa lè gɔɔ birea gōnɔ.

Yesu gyārenɔ werekōanaa

²⁹ Yesu bò gwe à gèε àten do Galili sèbεei, akū à bikū à vùte sīsīia. ³⁰ Ò sùnε kū εrenɔ kū vīnanɔ kū kōnɔdenɔ kū sātɔ kpáturukunɔ kū gyāre pāndenɔ dasidasi. Ò n kátε a arε, akū à n wérékōa. ³¹ Kū gbēnɔ è sātɔ kpáturukunɔ ten yā o, kōnɔdenɔ ten gō swáswa, εrenɔ ten taa o, vīnanɔ ten gu e, yā pìi bò n sare, akū ò Isarailanɔ Luda sáabu kpà.

Yesu póblekpana gbēnɔn dúbu siikōnɔa (Maa 8:1-10)

³² Yesu a ìbanɔ sisiai à pìinne: Gbē dínɔ kēmene wēnda, zaakū ò gīnake ò kú kūmao gɔɔ aakō, akū ò póbke vī ò blero. Má ye mà n gbare kū nāaoro, de gu sún lírma zénlo yāi. ³³ Akū a ìbanɔ a là ò pì: Mákpan óni póble len sèntεpɔɔtu la, à pari dí taka kāa? ³⁴ Akū Yesu n lá à pì: Burodi mèn ūgban á vīi? Ò pì: Mèn supplamε kū kpò kete kenɔ. ³⁵ Akū à pì pari vute zīte. ³⁶ Akū à burodi mèn suppla pìnɔ sè kú kpònɔ, à sáabu kè, akū à lìlikōre à kpà a ìbanɔa, ò kpà gbēnɔa. ³⁷ Gbē sīnda pínki póbblè ò kà. Ò a kpāra

kū à g̃n̄n̄ sèt̄e ari t̄ānko mèn suppla pà. ³⁸ G̃s̄gb̄ē kū ò p̄ó bl̄èn̄n̄ kà gb̄ēn̄n̄n̄ dúbu siik̄s̄, n̄ngb̄ēn̄n̄ kū n̄én̄n̄ baasi. ³⁹ Kū Yesu gb̄ēn̄n̄ gb̄àre, akū à ḡè ḡó'ite gūn, à ḡè Magadā b̄usun.

16

Farisin̄n̄ manafiki

(Maa 8:11-21, Luk 12:54-56)

¹ Farisin̄n̄ kū Sadusin̄n̄ sù Yesu kīnaa de ò a ȳs̄ ò gwa, akū ò a gb̄èka à sèeda ke keńne kū Luda gb̄ānao ò e. ² Akū Yesu w̄em̄ma à p̄i: Tó if̄ānt̄ē ḡè kp̄én̄n̄ adì pi, ludambe ni k̄ēk̄s̄a, zaakū à t̄ēra kù. ³ Tó k̄onk̄om̄e adì pi, legū ni ma gb̄āra, zaakū ludambe de t̄ē ḡēnḡēne. Á ludambe wé d̄ōk̄ōne, ama ádi f̄s̄ à ḡor̄o d̄ík̄ina sèeda d̄ōro. ⁴ Gb̄āragb̄ē v̄āni ludanaanikerisarin̄n̄ mé òdi sèedaa gbekama, ama mani sèeda ke keńnero, sé Inusa p̄ó. Akū à n̄ tó gwe à tà.

⁵ Kū a ìban̄n̄ bikù bara gwe, burodi zàna yā s̄āngu. ⁶ Akū Yesu p̄ińne: Àḡs̄ á z̄ida kūna d̄s̄! À laakari ke Farisin̄n̄ kū Sadusin̄n̄ l̄uben̄nei. ⁷ Akū òten pik̄ōne: Kū òdi burodi séro yāin à ò le. ⁸ Yesu d̄ōm̄ma, akū à n̄ lá à p̄i: Ludanaanik̄īanaden̄n̄, b̄óyāin áten pik̄ōne kū á burodi v̄īro yāim̄e? ⁹ Ari tera adì d̄ōroo? Burodi mèn s̄or̄o kū ma kp̄à gb̄ēn̄n̄n̄ dúbu s̄or̄on̄a yā dí d̄ōáguroo? Á sèt̄e t̄ānko mèn ūgbam̄e? ¹⁰ Burodi mèn suppla kū ma kp̄à gb̄ēn̄n̄n̄ dúbu siik̄ōn̄a s̄s̄, a sèt̄e t̄ānko mèn ūgbam̄e? ¹¹ B̄óyāin adì d̄s̄ kū burodi yān mádi oáreroroo? À laakari ke Farisin̄n̄ kū Sadusin̄n̄ l̄uben̄nei! ¹² Akū ò d̄s̄ sà adì ke l̄uben̄nen̄

àten oñne ò laakari keiro, Farisino kũ Sadusino yãdannenaame.

Pita Yesu Arumasihukena onaa
(Maa 8:27-33, Luk 9:18-22)

¹³ Kũ Yesu kà Sizaria Filipi b̀sun, akũ à a ìbanò là à pì: Dín gbẽno ten pi Bisāsiri Né de a ũu? ¹⁴ Ò wèa ò pì: Gbẽkeno dì pi Yahaya Da'itekeriime, gbẽkeno dì pi Iliasu, gbẽkeno dì pi do Ilimia ke annabi yãno dokeme n ũ. ¹⁵ Yesu pì: Ákõno sõ, dín adi pi má de a ũu? ¹⁶ Simo Pita wèa à pì: Arumasihume n ũ, Luda Wèndide Né. ¹⁷ Akũ Yesu pìne: Arubarikademe n ũ, Inusa né Simo! Zaakũ adi ke bisāsiri mé à yã bire dannero, ma De kũ à kú musume. ¹⁸ Maten onne: Pitame n ũ, gbèsi pìn mani ma sosi kátea, gyāwān gbāna ni zĩ blearo. ¹⁹ Mani kpata kũ à bò Luda kīnaa m̀nenno kpámma. Pó kũ n yĩ zĩte yīna musu. Pó kũ n pòro zĩte porona musu. ²⁰ Akũ Yesu a ìbanò sã fīnne de òsun o gbẽkene kũ Arumasihun a ũro.

Yesu a ga kũ a vunaao yá'onaa
(Maa 8:31-38, Luk 9:22-26)

²¹ Zaa goṛo kũa Yesu teni a Yurusalemu gena bokote a ìbanone à pì, séde à wétamma le manamana gbẽ zõkõno kũ sa'orikinò kũ ludayãdannerino õĩ, oni a de, a goṛo aakõde zĩ áni vu. ²² Akũ Pita gèe kãao kpado, àten gíne à pì: Kai Dikiri! Abirekũ ni n lero! ²³ Akũ Yesu líte à pì Pitane: Ñ gomene gwe Setan! N ye ñ zé zõmeneme. N laasun bi Luda pónlo, bisāsiri pómme.

²⁴ Akũ Yesu pì a ìbanone: Tó gbẽ ye à ke ma ìba ũ, séde à gí a zīda wèndiii, à a lígbāndurukpana sé à téomai. ²⁵ Gbẽ kũ à ye àgõ a wèndi kũna ni

kurai. Gbẽ kũ à gí a wèndiii ma yāi s̄s̄, ade mé aniḡs̄ wèndi vī. ²⁶ Tó gbẽ ḡs̄ à andunia vī pínki, tó à kùra a wèndiii, bó àreen ani lee? Bón gbẽ ni le à a wèndi lilin keoo? ²⁷ Zaakũ Bisāsiri Né ni era à su a De gakuri gūn kũ a malaikan̄, ani fīna bo baadine a yākenaaa.

²⁸ Yāpuran maten oáre, gbẽken̄ kú gu dín oni garo ari ò Bisāsiri Né e, àten su kína ũ.

17

Yesu linaa

(Maa 8:34-9:13, Luk 9:23-36)

¹ Ḡr̄o suddo gbera Yesu Pita kũ Yamisio kũ a dakūna Yuhanao s̄ete à ḡe kũnwo kpi leia nt̄ene. ² Akũ à lì n̄ wára. A ān ten té ke lán ifānt̄e bà, a pókasan̄ ḡs̄ pú táitai lán legūpinaa bà. ³ Akũ Musa kũ Iliasuo bò ò s̄umma, òten yā o kũ Yesuo. ⁴ Akũ Pita pì Yesune: Dikiri, à mana kũ ó kú la. Tó n̄ yei, mani kuta do mèn aak̄s̄, n̄ pó mèn do, Musa pó mèn do, Iliasu pó mèn do. ⁵ Ḡr̄o kũ àten yā o, ludambe luku tékenaa dàńla, akũ ò kòtoo mà a gūn à pì: Àkūme ma Né mèn do légelege yenyīde ũ, a yā dī kámagu. À a yā ma. ⁶ Kũ a ìbaa p̄n̄o kòtoo p̄i mà, vīna n̄ kũ manamana, ò w̄ute n̄ gbera. ⁷ Akũ Yesu nànyī, à o nàmma à pì: À fute, àsun vīna kero. ⁸ Kũ ò wé s̄e musu, odi gb̄eke ero, sé Yesu ado.

⁹ Kũ òten kipa kpi p̄ia, Yesu d̄iteńne à pì: Àsun wégupu kũ a è yā o gb̄eke maro ari Bisāsiri Né vu bona gan. ¹⁰ Akũ a ìban̄o a là ò pì: Bóyāin ludayādannerin̄o dī pi Iliasu mé ani su káakuu? ¹¹ Akũ à wèmma à pì: Iliasu ni su yāpurame, ani yā s̄inda pínki keke a gbèn. ¹² Ama maten oáre, Iliasu

sù kò, akū odi a dōro, akū ò ñ poyeinaa kènɛ. Len ò wé tã Bisāsiri Néa ɛ dɔ. ¹³ Akū a ìbanɔ dɔ̀ kū Yahaya Da'itekɛri à téa.

*Yesu négɔgbɛ tãnade werekɔanaa
(Maa 9:14-29, Luk 9:37-42)*

¹⁴ Kū ò kà pari gūn, gɔgbɛ ke sù à kùtɛ Yesunɛ ¹⁵ à pì: Dikiri, ñ ma né wɛnda gwa, zaakū gasin-dademɛ. Àdi wari ke manamana, àdigɔ léte tén ke ín baala'i. ¹⁶ Ma su kãao n ìbanɔnɛ, odi fɔ ò a werekɔaro. ¹⁷ Akū Yesu pì: Gbãragbɛ yakana ludanaanikerisarinɔ! Manigɔ kú kãáo ari bɔremɛɛ? Manigɔ mena kãáo ari bɔremɛɛ? À mɔmenɛ kú né pìio la. ¹⁸ Yesu gí tãnanɛ, akū à gò né pìia, à wèkɔa gwe gɔ̀nɔ.

¹⁹ Abire gbera Yesu ìbanɔ nài ñtɛnɛ, ò a là ò pì: À kè dera ódi fɔ o pé tãna pìia à bòroo? ²⁰ À wèmma à pì: Kū á Luda náani vī zɔkɔro yaimɛ. Yãpuran maten oáɛ: Tó á Luda náani vī fíti lán ɛfɔ wé bà, áni o kpi díkɛnanɛ à go la à gé zãa, ani ke ɛ. Yãke ni á furo. ²¹ Tãna dí taka dì sí boro, sé kú aduakenaao kú léyinaao.

*Yesu ɛra à a ga kú a vunaao yá'onaa
(Maa 9:30-32, Luk 9:43-45)*

²² Gɔ̀rɔ kú à kú kú a ìbanɔ ɛɛɛ Galili, à pìñnɛ: Oni Bisāsiri Né nañnɛ ñ ɔĩ, ²³ oni a dɛ, a gɔ̀rɔ aakɔde zĩ ani vu. Akū ñ pò yàka manamana.

Luda ɔn ɔgɔ fɛnabonaa

²⁴ Kū ò kà Kapɛnamu, Luda ɔn ɔgɔsirinɔ sù ò Pita là ò pì: Á dannerii dì Luda ɔn ɔgɔ kpároo? ²⁵ Pita wèmma à pì: Àdi kpá. Kū Pita ten gɛ bɛ, Yesu gĩnake

à pìne g̀̀no: Simo, dínnon andunia dí ḱnanao dì be'ogó ke ete'ogó símmaa? Ń nénnon yá ke gbẽ pãndenome? N yã pìi è deraa? ²⁶ Pita pì: Gbẽ pãndenome. Yesu pìne: Tó lemε, ń nénno bàka kunlo. ²⁷ Ama de ó yã sún ùm̄maro yãi, n̄ gé n̄ daburu da sèβεε gūn. Kpò kũ ìni kũ káaku, n̄ a lé wẽ, ìni ogó le a gūn. N̄ abirekũ sé n̄ kpám̄ma, makũ kũ m̄ok̄nwo pó ù.

18

Tena Yesui lán né bà

(Maa 9:33-48, Luk 9:46-48, 15:3-7)

¹ Zĩ kũa Yesu ìbanao sù ò a là ò pì: Dí mé à deñla kpata kũ à bò Luda ḱnaa gbẽno tée? ² Akũ Yesu né fítì ke sìsi à a zè n̄ are ³ à pì: Yãpuraan maten oáre, tó ádi nèse lite a ḡo lán né fítì bàro, áni gẽ kpata kũ à bò Luda ḱnaa gūnlo. ⁴ Gbẽ kũ à a zĩda bùsa à ḡo lán né fítì dík̄ina bà, ade mé à deñla kpata kũ à bò Luda ḱnaa gbẽno gūn. ⁵ Gbẽ kũ à né bire taka sì ma ìbake yãi, makũme à ma si.

Yã kũ àdi tó ò sãte

⁶ Tó gbẽ tò né kũ à ma náani v̄i dík̄inano do sãte, aniḡo sãna adene ò wísilgbε gbẽntẽ do a wakale ò a zu sèβε lòkoton. ⁷ Waiyoo andunia, kũ yã kũ àdi tó ò sãte kú a gūn yãi. Séde yã kũ àdi tó ò sãte ḡo kun, ama waiyoo gbẽ kũ sãtena yã pìi bò a ḱnaa. ⁸ Tó n̄ ke n̄ gbá mé àdi tó ò sãte, n̄ z̄o n̄ zukūna. À sãnanne n̄ gẽ wèndii gūn kũ o kusuo ke ere ù de n̄ ḡo mèn pla ke gbá mèn pla v̄ila ò n̄ zu té kũ àdi garo gūn. ⁹ Tó n̄ wé mé àdi tó ò sãte, n̄ bo n̄ zukūna. À sãnanne n̄ gẽ wèndii gūn kũ wé doo de n̄ ḡo wé mèn pla v̄ila ò n̄ zu té gūn gyãwãnn.

Yàlekōana kū sã sãtenaao

¹⁰⁻¹¹ À laakari ke ðokena kū né díkĩnanɔ dooi, zaakū maten oáre, ñ malaikanɔn kú musu, ò kú kó wén kū ma De kū à kú gweo baala'i. ¹² Áten da deramεε? Tó gbē sã vī mèn basɔro, tó a do sãte, ani a mèn basɔro donsari tó sīsigerεei gwe, à gé à a sã kū à sãte pì weteroo? ¹³ Yāpuran maten oáre, tó à bòa, a pɔ nigɔ nnaa de a mèn basɔro donsari kū odi sãteronɔla. ¹⁴ Len á De kū à kú musu ye né díno doke sãte sɔro le.

Sùrukɛna kū kōo

¹⁵ Tó n gbēdake taari kè, n gé n a le ndo, n yã pì bone gupuraa. Tó à n yã mà, n n gbē pìi mìle blè. ¹⁶ Tó adi n yã ma sɔro, n gbē mèn doke gbēnɔn pla sé n namma, de à yã pì sí sèedade gbēnɔn pla ke aakɔ musu. ¹⁷ Tó à gí ñ yã mai, n yã pì o sɔsi gbēnɔnε. Tó à gí à sɔsi gbē pìnɔ yã mai ðɔ, ñ a dite kifiri ke gbē zítɔ ũ.

¹⁸ Yāpuran maten oáre, pó kū a yì zíte yĩna musu, pó kū a pòro zíte porona musu. ¹⁹ Maten oáre ðɔ, tó á gbēnɔn planɔ lé kè dokɔnɔ zíte la, yã kū a a wé kè ma De kū à kú musua pínki, ani keáre. ²⁰ Zaakū gu kū gbēnɔn pla ke gbēnɔn aakɔnɔ kɔ kàkaran kū ma tóo, má kú ñ té.

²¹ Abire gbera Pita sù à Yesu là à pì: Dikiri, gèn ũgban mà sùru ke kū ma gbē kū àdigɔ taari kemεneoo? Gèn supplan yá? ²² Yesu wèa à pì: Maten onne, adi ke gèn supplanlo, gèn suppla leu baaakɔ akurime.

²³ Abire yãì kpata kū à bò Luda kĩnaa de lán dí bà. Kína ke mé à ye à a ɔgɔ yã gɔgɔ kū à ìbanɔ. ²⁴ Kū à nà ɔgɔ pì yãa, akū ò sùne kū gbē kū à a fĩna sena

miliõ wàa kuriio. ²⁵ Kū à ɔgɔ vī à fīnaa pì boro, akū a dikiri pì ò a yía kū a nanɔ kū a nénɔ kū pó kū à vīnɔ pínki gbasa ò a kē. ²⁶ Akū ìbaa pìi wùte a dikiri arɛ, à kúte kènɛ à pì: Ñ mena ke kūmao, mani n fīna bonnɛ pínki. ²⁷ Akū a dikiri a wēnda gwà a a gbàrɛ, à fīnaa pìi tònɛ. ²⁸ Kū ìbaa pìi bò dé, à dàkarɛ kū a ìba dake kū a fīna dɔa andurufu ɔgɔ mèn basɔroo. Akū à a kù, àtɛn ɔ tɔ a kòtooa à pì: Ñ ma fīna bomɛnɛ. ²⁹ A gbēdake pìi wùte a arɛ, à kúte kènɛ à pì: Ñ menamɛnɛ, mani n fīna bonnɛ. ³⁰ Ama adi wero. À tò ò a dà kpésiran ari à a fīna bonɛ. ³¹ Kū a ìba kparanɔ è lɛ, ñ pɔ yàka manamana, akū ò gèɛ ò yā kū à kèɛ pìi gbà ñ dikiriinɛ pínki. ³² Akū dikiri pì a sisi à pì: Ìba pāsī! Ma n fīnaa tònne pínki, kū n kúte kèmenɛ yāi. ³³ Lákū ma sùruu kè kūnwɔ nà, de n sùru kè kū n gbēdakeo lɛ se. ³⁴ A dikiri pì pɔ fè, à tò ò a dà kpésiran, ògɔ wé taa ari à gé à fīnaa pì boo pínki. ³⁵ Akū Yesu èra à pì: Tó á baadi dì sùru ke kū a gbēdakeo kū nèɛɛo mèn doro, lɛn ma De kū à kú musu ni kéárɛ lɛ se.

19

Yigidena yā (*Maa 10:1-12*)

¹ Kū Yesu yā birenɔ ò à làka, à bò Galili, à gèɛ Yudea bùsu kpado Yoda bara. ² Pari téi, akū à ñ gyānɔ wèrɛkɔarímma gwe. ³ Farisi kenɔ sù ò a yõ ò gwa, akū ò a là ò pì: Gõgbē zé vī à yìgi de yā sīnda pínki yāin yá? ⁴ À wèrímma à pì: Kū Luda ñ ké gõgbē kū nɔgbēo ũ zaa káaku, ádi a kyó ke a màroo? ⁵ Luda pì, abire yāin gõgbē ni a de kū a dao tó, ò nakɔa kū a

nanɔ, ń gbēnɔn pla ni gɔ mè do ũ. ⁶ Ò kun pla doro, sé do. Abire yāi gbē kū Luda ń nákɔanɔ, bisāsiri sún ń kēkɔaro. ⁷ Akū Farisinɔ a là ò pì: Bóyāi Musa dìtē gɔgbē yìgidetakada kpá a nanɔ à a gbarɛoo? ⁸ Yesu wèmma à pì: Á sāgbāna yāin Musa á gbá zé à á nɔnɔ gbarɛ, ama à de lē zaa káakuro. ⁹ Maten oáɛ, gbē kū à yìgii dè kū a nanɔ, tó adi kē à gɔpose kènlo, tó à nɔ pānde sè, ade zina kèn gwe.

¹⁰ Akū a ìbanɔ pìne: Tó len gɔgbē yā de lē kū a nanɔ, à mana ò nɔ séro. ¹¹ Akū Yesu pìné: Adi kē gɔgbē sīnda pínki mé ani yā pì fīro, sé gbē kū Luda ń gbá a zénɔ. ¹² Zaakū gbēkenɔ dì nɔ séro, kū ò ń í lē yāi, gbēkenɔ dìgɔ kun lē kū ò ń fèrɛ kè yāi, gbēkenɔ ń zīda kù lē kpata kū à bò Luda kīnaa yāi. Gbē kū ani yā pì fī à fī.

Arubarikadana nénɔgu

(Maa 10:13-16, Luk 18:15-17)

¹³ Òdi su Yesune kū nénɔ de à ɔ narímma à adua kèíne, akū a ìbanɔ gínne. ¹⁴ Akū Yesu pì: Á tó nénɔ mó ma kīnaa. Àsun gínnero, zaakū ń takanɔ pómē kpata kū à bò Luda kīnaa ũ. ¹⁵ Kū à ɔ nànarímma, akū à bò gwe.

Aruzekede

(Maa 10:17-31, Luk 18:18-30)

¹⁶ Akū gɔgbē ke sù Yesu kīnaa, à a là à pì: Danneri, bó manan manì kē mà wèndi kū àdi lákaro lee? ¹⁷ Á wèa à pì: Á kè dera nteni ma la manakena yāii? Luda ado mé à mana. Tó ń ye ò gē wèndii pì gūn, ògɔ a yāditenanɔ kūna. ¹⁸ Akū à a là à pì: A kpatemɛɛ? Akū Yesu pì: Ñsun gbē dero, ñsun zina kero, ñsun kpāni oro, ñsun yā di n gbēdakearo,

19 ñgõ bèere lí n de kũ n daoone, ñgõ ye n gbēdakei lán n zīda wëndii bà. 20 Kefenna pìi pìne: Má yā bireno kũna pínki. A kpate mé à gòmene dɔɔ? 21 Yesu pìne: Tó ñ ye ñgõ papana, ñ gé ñ n póno yía pínki, ñ a ɔɔ kpá takasidenɔa, ñ mɔ ñ témai, ñigõ aruzekke vī ludambe. 22 Kũ kefenna pì yā pìi mà, à tà kũ pɔsirao, kũ à aruzekeno vī dasi yāi.

23 Akũ Yesu pì a ìbanone: Yāpuran maten oáre, à zī'ũ aruzekedene à gē kpata kũ à bò Luda kīnaa gūn. 24 Maten oáre dɔ, lakumi gēna pɔɔwēen araga de aruzekede gēna kpata kũ à bò Luda kīnaa gūnla. 25 Kũ a ìbanɔ yā pìi mà, akũ à bò ñ sare manamana ò pì: Tó lemɛ, dí mé ani fɔ à surabana lee? 26 Akũ Yesu ñ gwá tīii, à pìine: Bisāsiri ni fɔro. Luda kīnaa bee pó sīnda pínki dì sí ke.

27 Akũ Pita wèa à pì: O pó sīnda pínki tò o tenyī. Bó mé ani gɔwɛre sàa? 28 Yesu pìine: Yāpuran maten oáre: Tó Bisāsiri Né vùte a kiblegba gakturidea andunia dufu gūn, ákɔno kũ á témaino áni vute kiblegba mèn kuri awɛɛplanɔa, àgõ yā gõgõ Isaraila buri mèn kuri awɛɛplanone. 29 Gbē kũ à a be ke a vīninɔ tò ke a dakūnanɔ ke a de ke a da ke a néno ke a buranɔ ma yāi, ade ni era à abire taka le leu basɔɔro, akūsɔ ani wëndi kũ àdi lákaro le. 30 Ama gbē káakuno ñigõ gbē kpɛdeno ũ dasi, gbē kpɛdeno ñigõ gbē káakuno ũ dasi.

20

Yalékɔana kũ zamalingakerino

1 Lákũ kpata kũ à bò Luda kīnaa de nán dí: Ɔmbede ke mé à bò kɔnkɔkɔnkɔ, à gèe zamalingakerino wete ò zī keare a bura. 2 Ñ yā kɔ sè à fīna boíne andurufu

ɔɔ mèn dodo. Akū à n gbáre a bura. ³ À bò dɔ m̀ kēndo, akū à gbē pāndenɔ̀ lè ete gūn katena pā. ⁴ À piínne: Ákɔ̀nɔ̀ sɔ̀, à gé à zĩ ke ma bura, mani fīna boáre a zéa. ⁵ Akū ò gèe. À era à bò dɔ ifāntē midangura, akū à era à bò ifāntē ura kipana, à ò gbē pāndenɔ̀ne le dɔ. ⁶ Kū à bò ɔ̀kɔ̀si, à gbē pāndenɔ̀ lè katena, akū à n lá à pi: Bóyāi á katena la pā zaa kɔ̀nkɔ̀? ⁷ Ò wèa ò pi: Kū òdi zĩ dawerero yāime. À piínne: À gé à zĩ ke ma bura se. ⁸ Ifāntē gēna kpénnn burade pìi pìi a zamalingakerinɔ̀ gbē zɔ̀kɔ̀ne: N zamalingakerinɔ̀ sísi n fīna boínne. N naa gbē kpedenɔ̀a ari à gé mì de gbē káakunɔ̀a. ⁹ Akū ɔ̀kɔ̀sidenɔ̀ sù, ò andurufu ɔ̀ɔ̀ lè mèn dodo. ¹⁰ Kū gbē káakunɔ̀ sù, òten da n ɔ̀ɔ̀ nigɔ̀ de gbē kpedenɔ̀ pólame, akū andurufu ɔ̀ɔ̀ mèn don ò lè n pínki. ¹¹ Kū ò n ɔ̀ɔ̀ sì, akū ò léfɔ̀tɔ̀ kà bede pìiii ¹² ò pi: Awa don gbē kpedenɔ̀ zĩ kè, akū n n kè sára kū ókɔ̀nɔ̀ kū o zĩ zɔ̀kɔ̀ kè ifāntē gbāna gūnwoo yá? ¹³ Akū à wè n gbē do pìia à pi: Ma gbē, mádi n blero. O kɔ̀ yā mà andurufu ɔ̀ɔ̀ mèn do musunloo? ¹⁴ N n pɔ̀ sí n tá. Má ye mà kpá gbē kpede díkīnaa lán n pɔ̀ bàme. ¹⁵ Má zé vī mà ke kū ma ɔ̀ɔ̀ lákū má yei nàroo? Nten wé boboi kū má gbēke vī yāin yá? ¹⁶ Len gbē kpedenɔ̀ nigɔ̀ gbē káakunɔ̀ ũ le, gbē káakunɔ̀ nigɔ̀ gbē kpedenɔ̀ ũ.

*Yesu era à a ga kū a vunaao yá'onaa
 (Maa 10:32-34, Luk 18:31-34)*

¹⁷ Gɔ̀ɔ̀ kū Yesu ten gé Yurusalemu, à a ìba gbēnɔ̀n kuri awɛɛplanɔ̀ sète ndona, à yā óinne zén à pi: ¹⁸ Óten gé Yurusalemume. Gwen oni Bisāsiri Né kpá sa'orikinɔ̀a kū ludayādannerinɔ̀, oni yā daala

à ga, ¹⁹ oni a kpá buri pānde gbēnɔa. Oni a fobo, oni a gbē kū flāao, oni a pá lía ò a de, a gɔɔ aakɔde zĩ ani vu.

*Yamisi kū Yuhanao wékenaa
(Maa 10:35-45)*

²⁰ Akū Zebedi néno da sù Yesu kīnaa kū a néno. À ye à wé kea, akū à kùtenε. ²¹ Akū à a là à pì: Bón ní yeii? À wèa à pì: Ñ tó ma né gbēnon pla dínɔ vute kūnwo n kpatan, gbē do n oplai, gbē do ɔzei. ²² Akū Yesu pì né pìnɔne: Á yā kū áteni a wé kema dōro. Toko'i kū mani mi, áni fō à mi yá? Ò wèa ò pì: Óni fō. ²³ Yesu pìne: Toko'i kū mani mi, áni mi fá, ama vutena ma oplai ke ma ɔzei bi ma yānlo. Gbē kū ma De kékénnεno pómε. ²⁴ Kū a ìba gbēnon kuri kparanɔ yā pìi mà, ní pɔ fè vīni kū dakūnaoo pìi. ²⁵ Akū Yesu ní kákara à pìne: Á dō kū buri pānde kīnanɔ dì gbāna ble ní gbēnɔa, gbānadεnɔ sō òdi iko mōne, ²⁶ ama à de le á kīnaaro. Á té gbē kū à ye à gō gbē zōkō ũ, sé ade ke á zīri ũ. ²⁷ Lemε dɔ gbē kū à ye à gō gbē káaku ũ, sé ade ke á zò ũ. ²⁸ Zaakū Bisāsiri Né dí su de ò zĩ kenεro, à sù de à zĩ kénnεme, à a zīda wēndi kpá de à gbēnɔ bo dasi yāi.

*Vīna barakerinɔ werekōanaa
(Maa 10:46-52, Luk 18:35-43)*

²⁹ Gɔɔ kū òten bo Yeriko, pari té Yesui. ³⁰ Vīna gbēnon planɔ vutena zé léa, ò mà Yesu mé àten gēte, akū òten lé gbāna zu ò pì: Dikiri, Dauda Buri, ò ó wēnda gwa! ³¹ Ò gīne ò pì ò yīte, akū ò lé gbāna zunaa kàra òten pì: Dikiri, Dauda Buri, ò ó wēnda gwa! ³² Akū Yesu zè à ní sísi, à ní lá à pì: Bón á ye

mà κεάρει? ³³ Ò wèa ò pì: Dikiri, ó ye ó wé gu emε.
³⁴ Yesu n̄ wēnda gwà, à ɔ nà n̄ wéa. Gwe g̃ɔnɔ n̄ wé
 gu è, akū ò tèi.

21

Gbānakekpana Yesui Yurusalemu

(Maa 11:1-26, Luk 19:28-48, Yuh 12:12-22)

¹ Kū ò kà k̄ani kū Yurusalemuo, ò kà Betefage
 lakutu kū à kú Kùkpe s̄s̄ĩger̄ei, akū Yesu a ìba z̄ì
 gbēnɔn pla ² à p̄ĩn̄e: À gé lakutu kū à kátε á are dire
 ḡũn. Tó a gē g̃ɔnɔ, áni zaaki e kū a néo bàdɔna gwe.
 À poro à suom̄enε. ³ Tó ò á lá ò pì, à kè deraa, à pi
 Dikiri mé à yei, ani era à suo tera. ⁴ À kè lε de yā kū
 annabii ò ke yāime à pì:

⁵ À o Zaiɔdenɔnε
 n̄ k̄ina mé àten su n̄ k̄inaa.
 À busε à di zaakine b̄ɔrɔ kpe.

⁶ Ìbaa p̄inɔ ḡε ò kè lán Yesu òn̄e nà. ⁷ Ò sù
 kū zaaki p̄iio kū a néo, ò n̄ utano kpàteĩma, akū
 Yesu dia. ⁸ Gbēnɔ teni n̄ utano kpáte zén dasidasi,
 gbēkenɔ ten lá z̄ɔ, òten kpáte zén dɔ. ⁹ Gbē kū ò té
 arenɔ kū gbē kū ò té kpenɔ ten wiki lé òten pi:

N̄ gbāna ke, Dauda buri!
 Arubarikaden gbē kū àten su kū Dikiri tóo ū!
 Ò gbānake kpái ari ludambε.

¹⁰ Kū Yesu ḡε Yurusalemu, w̄εte lòko, gbē s̄inda
 p̄inki ten pi: Dín gbē bire ūu? ¹¹ Pari pì: Annabi
 Yesumε. À bò Nazera, Galili b̄usun.

Yesu kunna Luda ɔnn

(Maa 11:15-19, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22)

¹² Yesu gè Luda ɔnn, à pè lagayarino kũ lagalurinɔa à n bôte n pínki. A ɔgɔlilinkerino teburuno kũ potēnyarinɔ gbàno yīpa à kòteíne. ¹³ À pìine: Ò kè Luda yān, ma kpé nigɔ de aduakεkpe ũ, akũ a kè gbēblerino tò ũ.

¹⁴ Vīnanao kũ εrenɔ sù a kīnaa Luda ɔnn gwe, akũ à n wérékɔa. ¹⁵ Kũ sa'orikino kũ ludayādannerino yābonsare kũ àten kenɔ è, akūsɔ ò mà néno ten wiki dɔa Luda ɔnn òten pi, n gbāna ke, Dauda Buri, akũ n pɔ fě. ¹⁶ Ò pìine: N mà lākũ òten o nà yá? Yesu wémma à pì: Lemε! Kũ Luda dà né fítinone kũ nékpāntēno ò a sáabu kpá, ádi a kyó ke a màroo? ¹⁷ Akũ à bò wēte pìn à n tón, à gèe à i Betani.

*Yesu kaka lí kanaa
(Maa 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Kũ gu dò kɔnkɔkɔnko, à era àten su wēten, akũ nà teni a de. ¹⁹ À kaka lí è zé léa, akũ à nài adi póke learo, sé a lánɔ. Akũ à pì lí pìine: Īni né i ziki doro. Gwe gòno lí pìi kori kè à gà. ²⁰ Kũ a ìbano è, akũ à bò n sare ò pì: À kè dera kaka lí pìi kori kè le gòno gòno? ²¹ Yesu wémma à pì: Yāpuran maten oáre, tó á Luda náani vī sikaa sari, adi ke kaka lí pì yān áni ke adoro. Tó a ò kpi díne à fute à a zīda sé à zu sèben, ani ke le. ²² Tó á Luda náani vī, yā kũ a a wé kèa aduakεnaa gūn pínki, áni le.

*Yesu gbekana a ikooi
(Maa 11:27-33, Luk 20:1-8)*

²³ Yesu gè Luda ɔnn, àten yā daíne. Akũ sa'orikino kũ gbē zókɔno sù ò a là ò pì: Iko kpaten nten yā dínɔ keoo? Dí mé à n gba ikoo pìi? ²⁴ Akũ Yesu wémma à pì: Makũ sɔ, yā mèn don mani

gbekaáwa. Tó a òmenε, mani iko kũ maten yā dínɔ keo oáre. ²⁵ Dí ikoon Yahaya gbēnɔ da'ite kèoo? À bò Luda kīnaan yāa, ke bisāsiri kīnaame? Akū ò yā gògò ò pì: Tó o pì Luda kīnaame, ani ó la, bóyāin ódi Yahaya yā síroo. ²⁶ Tó o pì bisāsiri kīnaame sɔ, ó gbēnɔ vīna vī, zaakū gbē sīnda pínki Yahaya annabike si. ²⁷ Akū ò wè Yesua ò pì: Ó d̄oro. Akū Yesu pìñne: Èhē makū se, mani iko kũ maten yā dínɔ keo oáero.

Négɔgbē gbēnɔn planɔ

²⁸ Akū Yesu pì: Gbēke négɔgbēnɔ vī gbēnɔn pla. Akū à pì Worune: Ñ gé ñ zī ke bura gbāra. ²⁹ Woru pì: Mani géro. Akū à a nèsεε lite zā à gēε. ³⁰ Mare pìi gēε à pì Sabine le dɔ. Sabi pì: Tɔ. Akū adi géro. ³¹ A è deraa? Gbēnɔn pla pínɔ gūn, n̄ dí mé à a de poyeinaa kèε? Ò pì: Worumε. Akū Yesu pìñne: Yāpuran maten oáre, be'ogɔsirinɔ kũ karuanɔ ni gē kpata kũ à bò Luda kīnaa gūn á ā. ³² Zaakū Yahaya sū, à zé súsu m̄áre, ádi a yā síro. Be'ogɔsirinɔ kũ karuanɔ mé ò a yā si. Bee kũ abirekū enaaó ádi á nèsεε lite zā a a yā síro.

Geepi líkpe arukerino

(Maa 12:1-12, Luk 20:9-18)

³³ À yā pānde ma dɔ. Burade ke mé à kun, à geepi líkpe bà à karaa líkai, à wèε yò a gūn geepi'ifēki ū à búdákpāgbaa d̄o. Akū à bú pìi nà arukerinoñe n̄ oī, akū à fùte kũ táo. ³⁴ Kũ geepizoḡoro kà, akū à a z̄irinɔ z̄i arukerii p̄inɔa, de ò a geepi né sí. ³⁵ Akū arukerii p̄inɔ a z̄irinɔ kũkũ, ò n̄ gbē do gbē, ò n̄ gbē do d̄e, ò n̄ gbē do p̄apa kũ gb̄εo ò a d̄e. ³⁶ Akū à

èra à zìri pāndenɔ zìrìma, ń dasi de gbě káakunɔla, akū ò kèñne le dɔ. ³⁷ Kpekpe à a né zìrìma à pì: Oni ma né yā da. ³⁸ Kū arukerii pìnɔ né pìi è, ò pìkɔne: Túbibliiriin dí. À tó ò a de, a túbi ni gɔ́ ó pó ũ. ³⁹ Akū ò a kù ò bò káao bura gūn, ò a dè. ⁴⁰ Tò! Tó burade pìi sù, bón ani ke arukerii pìnɔneε? ⁴¹ Ò wèa ò pì: Ani gbě pāsī pìnɔ dede pāsīpāsī, ani bura pì na arukeri pānde kù oni a baka kpáa a gɔɔanɔne ń ɔī. ⁴² Akū Yesu pìñne: Ádi Luda yā dí kyó keroo?

Gbè kù kpéborinɔ pā kpài

mé à gò kpé kusuru gbè mède ũ.

Dikiri mé à abirekū kè

akū à kèwεε yābonsare ũ.

⁴³⁻⁴⁴ Abire yāi maten oáre: Luda ni á bo kpata kù à bò a kīnaa gūn, ani gbě kù oni a baka kpáanɔ kán.

⁴⁵ Kū sa'orikinɔ kù Farisinɔ Yesu yālekɔanaa pìnɔ mà, ò dɔ kù ń yān àten o. ⁴⁶ Akū ò zé wète ò a kù, ama ò vīna kè parine, kù ò a dìte annabi ũ yāi.

22

Nɔse pɔnnakεnaa

(Luk 14:15-24)

¹ Yesu èra à yā lèkɔañne à pì: ² Lákū kpata kù à bò Luda kīnaa de nān dí dɔ. Kína ke mé àten nɔse pɔnna ke a néne, ³ akū à a zìrinɔ zì ò o gbě kù à ń sísi ò mós pó blenɔne ò mós, ama ò ye ò suro. ⁴ Akū à èra à zìri pāndenɔ zì à pìñne: À gé à o gbě kù ma ń sísinɔne ma sorumii mà, ma zùsanɔ kù pókāde mèkpananɔ dè ma kèke kò. Ò mós nɔsepòblekia. ⁵ Akū odi laakari dɔ yā piiaro, ń baadi gèe a bɔkɔte kè. Gbèkenɔ gèe ń bura, gbèkenɔ gèe laga tá. ⁶ Gbě kparanɔ zìrii

pìno kùkū, ò wé'i dàmma, ò n̄ dede. ⁷ Akū kína pì pò fè, à a sozano gbàre, ò gèe ò gbèderii pìno dède, akū ò té sò n̄ wētea. ⁸ Akū kína pì pì a zìrinone: Nɔsepoble mà, ama gbē kū ma n̄ sísino dí kō síoro. ⁹ À gé zérankpakōano gūn, à gbē kū a lè sīnda pínki sísi nɔsepoblea. ¹⁰ Akū zìrii pìno fùte ò gèe zéno gūn, ò gbē kū ò n̄ léno kàkara, gbē vānino kū gbē manano n̄ pínki. Len nɔse pōnnakerino gu pà le.

¹¹ Kū kína pì gè à pōnnakerii pìno gwa, à gōgbē ke è gwe, à nɔse pōnna uta danaro, ¹² akū à pìne: Ma gbē, à kè dera n̄ gē la nɔse pōnna uta danaa sarii? Akū à yītēna kítikiti. ¹³ Akū kína pì a dogarinone: À a ono yī kū a gbāno, à a zu bàai gusiran. Gwen oni sò don ò ò di n̄ mīa. ¹⁴ Zaakū gbē kū Luda n̄ sísino dasi, ama gbē kū à n̄ sénon dasiro.

*Be'ogɔkpána Sizaa yā
(Maa 12:13-17, Luk 20:20-26)*

¹⁵ Abire gberan Farisino bò ò gèe ò yā gōgō lākū oni ke nà ò Yesu kū a yā'onaa gūn. ¹⁶ Akū ò n̄ ìbano zīa kū Herodu gbēno ò pì: Danneri, ó dō kū gbē yāpurademe n̄ ũ. Ndì Luda zé dañne sūsu, ndì gbē wé gwaro, ndì gbē gwena gwaro. ¹⁷ Lākū n̄ è nà ò owere. À zé vī ò be'ogɔ kpá Sizaa yá, ke à zé vīro? ¹⁸ Yesu n̄ nèse vāni dōmma, akū à pì: Manafikideno! Bóyāi átēni ma yō à gwaa? ¹⁹ À ogɔ kū òdi be'ogɔ kpáo mōmene. Akū ò ogɔ pì do kpàa. ²⁰ Akū à n̄ lá à pì: Dí mì wānzān dí kū a tóo? ²¹ Ò wèa ò pì: Siza pómē. Akū à pìne: Èhē à pó kū à de Siza pó ũ kpá Sizaa, á pó kū à de Luda pó ũ kpá Ludaa. ²² Kū ò yā pì mà, à bò n̄ sare, akū ò tà ò a tò gwe.

*Gènɔ vuna yā**(Maa 12:18-27, Luk 20:27-40)*

²³ Gɔɔ dokɔnɔ pì zĩ Sadusi kũ òdi pi gènɔ dì ga à vuronɔ sù Yesu kĩnaa., akũ ò a gbèka ò pì: ²⁴ Danneri, Musa òwɛɛ tó gɔgbɛ gà né'isari, a dakũna a vĩni gyaanɔ sé de à né buri dato a vĩninɛ. ²⁵ Tò. Dedokɔnɔdenɔn kú ó té yā gbɛnɔn suppla. Woru nɔ sè, akũ à gà à nɔ pì tò né'isari, akũ gyaanɔ gò Sabine. ²⁶ À kè Sabine ɛ dɔ kũ Biɔo ari à gɛɛ pé n̄ suppladea. ²⁷ N̄ pínki gberan nɔ pìi gà se. ²⁸ Tò! Gènɔ vuna gɔɔ zĩ n̄ gbɛnɔn suppla pìnɔ té dí mé anigò nɔ pì vĩi? Zaakũ n̄ pínki ò a dɔ nɔ ũ. ²⁹ Akũ Yesu wèmma à pì: A sãte á Luda takada kũ a gbãnao dõnaa sari yāi. ³⁰ Tó gènɔ vù, ò nɔ séro, ò zā kero, onigò kun lán malaikanɔn kun nà ludambɛmɛ. ³¹ Gènɔ vuna yā musu ádi yā kũ Luda òáɛ kyó keroo? À pì ³² akãame Ibrahimĩ kũ Isaakuo kũ Yakubuo Luda ũ. Luda dì kɛ gènɔ Luda ũro, gbɛ bɛnɛnɔ Ludame. ³³ Kũ gbɛnɔ yā pìi mà, a yādannɛnaa bò n̄ sarɛ.

*Dokayā kũ à deńla**(Maa 12:28-34, Luk 10:25-28)*

³⁴ Kũ Farisinɔ mà Yesu Sadusinɔ fù, ò kɔ kàkara. ³⁵ Akũ n̄ dokadɔrinɔ do a yò à gwa, à a là à pì: ³⁶ Danneri, dokayā kpate mé à de a kparanɔlaa? ³⁷ Yesu wèa à pì: N̄gò ye Dikiri n̄ Ludai kũ n̄ɛɛ mèn doo kũ n̄ ninio pínki kũ n̄ laasunnwo pínki. ³⁸ Dokayā kũ à bèɛɛ vĩ de a kparanɔlan gwe. ³⁹ A plade kũ à bòkɔaon dí: N̄gò ye n̄ gbɛdakei lán n̄ zĩda wèndii bà. ⁴⁰ Musa doka pínki kũ annabinɔ yāoo lokona dokayā mèn pla dínɔame.

*Arumasihu buri yā**(Maa 12:35-37, Luk 20:41-44)*

⁴¹ Lákū Farisinɔ kakarana nà, Yesu n lá à pì: ⁴² A è dera Arumasihu yā musuu? Dí burin a ũu? Ò wèa ò pì: Dauda burimε. ⁴³ Akū Yesu pìnnε: À kè dera Luda Nini didi Daudaa, akū Dauda Arumasihu sisi Dikirii? À pì,

⁴⁴ Dikiri pì ma dikirinε à vutε a ɔplai ari àgɔ a iberenɔ kátεnε a gbá gbáru.

⁴⁵ Kū Dauda pinε Dikiri, à kè dera anigɔ de a buri ũ dɔɔ? ⁴⁶ Gbēke dí fɔ à wèaro. Zaa gɔrɔ birea gbēke dí sù à yāke laa doro.

23*Ludayādannerinɔ kū Farisinɔ manafiki**(Maa 12:38-39, Luk 11:43, 46, 20:45-46)*

¹ Abire gbɛra Yesu yā ò gbēnɔnε kū a ibanɔ ² à pì: Ludayādannerinɔ kū Farisinɔ mé ò gɔ̃ Musa gēnε ũ. ³ Abire yāi à yā kū òdi oárenɔ ke pínki àgɔ kūna. Ama àsun n yākenε kero, zaakū òdi yā kū òdi o kero. ⁴ Òdi aso tikisi yīyī ò di gbēnɔnε n gàn akūsɔ bee ɔnε do òdigɔ ye ò káiro. ⁵ Òdi n yā sīnda pínki ke de gbēnɔ n e yāimε. Len òdi Luda yā ezeba gbèntē da le, òdi bùsubusu gbāna da n pókasanɔi. ⁶ Òdigɔ ye ò vutε pɔnna póble vuteki mananɔn kū aduakekpe vuteki mananɔ. ⁷ Òdigɔ ye ògɔ fɔ kpákpaíma etenɔa, ògɔ n sisi Rabi. ⁸ Àsun tó ò á sisi Rabio, zaakū á pínki vīninɔ kū dakūnanɔmε á ũ, á Danneri mèn domε. ⁹ Àsun gbēke sisi á de zīte laro, zaakū á De mèn domε, àkū mé à kú musu. ¹⁰ Àsun tó ò á sisi Arɛdero, zaakū á Arɛde mèn domε, àkū mé à Arumasihu ũ.

11 Á zìrin gbě zōkō ũ á té. 12 Gbě kũ àdi a zīda kara, Luda ni a busa. Gbě kũ àdi a zīda busa, Luda ni a kara.

Yesu kpākēna ludayādannērino kũ Farisinō
(Luk 11:37-42, 44, 52)

13 Waiyoo ákōno yādannērino kũ Farisinō! Manafikidenō! Adì kpata kũ à bò Luda kīnaa zé tata gbēno. Adì gē a gūnlo, akūsō adì we gbě kũ ò ye ò gē a gūnno gēn sero.

14 Waiyoo ákōno yādannērino kũ Farisinō! Manafikidenō! Adì adua gbàna ke de gbēno á e yāi, akũ adì gyaano kpé símma. Abire yāi á wētamma nigō pāsī de gbě sīnda pínki póla.

15 Waiyoo ákōno yādannērino kũ Farisinō! Manafikidenō! Adì kure zīte kũ ísirao ìba mèn do lena yāi. Tó a a lè sō, adì a ke té pó ũ deála leu pla.

16 Waiyoo ákōno vīna don'arēdenō! Adì pi, tó ò pì ò sì kũ Luda kpéo, à yāke vīro, ama tó ò pì ò sì kũ Luda kpé wuraa, abirekũ mé à yā vī. 17 Vīna yōnkōno! A kpate mé à zōkō? Wuraan yá, ke Luda kpé kũ àdi tó wura gō a pó ũ? 18 Adì pi do, tó ò la dà kũ sa'okio, a yāke vīro, ama tó ò la dà kũ sa'obo kũ à kú gweo, abirekũ mé à yā vī. 19 Vīnanō! A kpate mé à zōkō? Sa'obōn yá, ke sa'oki kũ àdi tó sa'obo gō Luda pó ũ? 20 Gbě kũ à la dà kũ sa'okio la dà kũ pó kũ à kú gweno pínkime do. 21 Gbě kũ à la dà kũ Luda kpéo la dà kũ Luda kũ à kú a gūnwome do. 22 Gbě kũ à la dà kũ ludambēo la dà kũ Luda kíblegbaao kũ Luda kũ à vutēnaaome.

23 Waiyoo ákōno yādannērino kũ Farisinō! Manafikidenō! Adì tofenō tōkōtēdo kũ kpè'akāo kũ dà láo kuride kpá Ludaa, akũ adì dokayā tìkisinō tón,

yāzede kū sùruuo kū náanio. Yā bireno mé à de ògõ kūna a kpara tonaa sari. ²⁴ Vĩna don'arēdeno! Adi mósò né bo á pómīnan, akū adì lakumi mós.

²⁵ Waiyoo ákõno yādannerino kū Farisino! Manafikideno! Adì tokono kpe gbāsī bo kū tano, ama wākū kū zīdakūnadōnasario mé à á nēsēē pà. ²⁶ Mòkõn Farisi vĩna! Ñ gbāsī bo toko gūnne gĩa, a kpe ni gõ gbāsī sari.

²⁷ Waiyoo ákõno yādannerino kū Farisino! Manafikideno! Á de lán mira kū ò gbè pura lèano bàme. N kpe mana wéne, ama gèwano kū gbāsī pínkio mé à n gūn pà. ²⁸ Leme ákõno se do, á kunna mana gbēno wéne, ama manafiki kū yā vānio mé à á gūn pà.

²⁹ Waiyoo ákõno yādannerino kū Farisino! Manafikideno! Adì pò bo annabino mirano, adì zā ble Luda gbēno póa ³⁰ adì pi: Tó ó kun yā ó dizino gora, ó bàka nigõ kú kúnwo annabino dedēnaa gūnlo.

³¹ Leme a sì kū gbē kū ò annabino dèdeno burinon á ũ. ³² À ania ke, à á dizino tàragaa ba à a mì de sà!

³³ Mlènò! Bisāsiri pitikonò! Áni ke dera à bo té yā kū à danaála gūnn? ³⁴ Abire yāi mani annabino kū òndōrinò kū yādannerino zīáwa. Áni n gbēkeno dēde, áni n gbēkeno pá lía, áni n gbēkeno gbē kū flāao á aduakēkpeno gūn, áni pémma wēte kū wēteo.

³⁵ Leme Luda gbē kū ò n dēdeno yā ni wí á musu le, sena zaa gbē mana Habila denaaa ari à gèē pé Berekia né Zakari kū a a dè Luda kpé kū sa'okio daguraa. ³⁶ Yāpuran maten oáre, yā bireno pínki ni wí gbāragbēno musume.

*Yurusalemu yā
(Luk 13:34-35)*

³⁷ Yurusalemudenɔ, Yurusalemudenɔ! Adi annabinɔ dede, adì gbẽ kũ Luda n zĩáwanɔ papa kũ gbèeɔ à n dede. Madigɔ ye mà á kakaramai gèn baaakɔ, lán ko di a dèmberɛ kú a nénɔla nà, ama ádi weiro. ³⁸ Luda ni á kpé toáre bezĩ ũme sà. ³⁹ Maten oáre, áni ma e doro ari à pi, arubarikaden gbẽ kũ àten su kũ Dikiri tóo ũ.

24

*Yurusalemu yakana kũ andunia lákagɔɔ sèedanɔ
(Maa 13:1-20, Luk 21:5-24)*

¹ Yesu bò Luda onn àten tá, akũ a ìbanɔ nàai ò lézuki kènɛ a kpénɔa. ² Akũ Yesu pínne: A abirekũ è pínki yá? Yápuran maten oáre, oni gbè ke tó dikɔaro, oni gboro pínkimɛ.

³ Gɔɔ kũ Yesu vutena Kùkpe sísigerɛɛi, a ìbanɔ sù a kĩnaa gusare, ò a là ò pì: Ñ owere, boren yã dínɔ ni keɛ? Bó mé anigɔ de n suna kũ andunialakagɔɔ sèeda ũu? ⁴ Yesu wèmma à pì: À laakari ke, àsun tó ò á sãtero. ⁵ Zaakũ oni su dasi kũ ma tóo, onigɔ pi Arumasihumɛ n ũ, oni gbènɔ sãte dasi. ⁶ Áni zìnɔ baaru ma kũ a òpiio. Àsun bídi kero. Sé abirekũnɔ ke, ama gɔɔ lakana kpé. ⁷ Buri kũ burio ni fute kũ kɔo, lemɛ dɔ bũsu kũ bũsuo. Nà kũ zĩte yĩgãyĩgãnaao nigɔ kú gukenɔn. ⁸ Yã birenɔ pínki nòwãwã naana ũ. ⁹ Abire gbera oni á kũkũ ò á kpámma, ò wé tãáwa ò á de, buri sĩnda pínki ni zãágu ma yãi. ¹⁰ Gbènɔ ni fuma dasi, ò bo kɔ kpe, oni zãkɔn. ¹¹ Annabi ékenɔ ni su dasi ò gbènɔ sãte dasi. ¹² Yã vãni ni kɔ, gbènɔ yenyĩ ni busa dasi. ¹³ Gbẽ kũ à zena gbãna ari a gɔɔ léa mé ani surabana le. ¹⁴ Oni kpata kũ à bò Luda kĩnaa pì baaru kpá

andunia gu sīnda pínkia sèeda ũ buri sīnda pínkinε, gbasá pó pínki ni láka.

¹⁵ Tó a tē guyakari kū annabi Danieli a yā òo è Luda ɔnn, kyókeri gō dō, ¹⁶ gbē kū ò kú Yudeano bàà sí ò mì pé kpínɔa. ¹⁷ Gbē kū à kú a kpé musu sún kipa à gē kpé gūn à póke sé à booro. ¹⁸ Gbē kū à kú bura sún era be à a uta séro. ¹⁹ Waiyoo nòsindareno kū nérandeno gɔɔ birea. ²⁰ À adua ke de bàasinaa pì sún ke bunsire ke kámmabogɔɔ zīro. ²¹ Zaakū gɔɔ pì wétamma nigō zōkō. Zaa gɔɔ kū Luda andunia kè ari gbāra, a taka dí kero, akūsō ani ke zikiro. ²² Tó Luda dí gɔɔ pìnɔ lagoro, de gbēke ni boro. Ama ani gɔɔ pìnɔ lago a gbē kū à n sēno yāime.

Bisāsiri Né sunaa

(Maa 13:21-37, Luk 17:20-37, 21:25-33)

²³ Gɔɔ birea tó gbēke piáre, à Arumasihu gwa la kesō à Arumasihu gwa zāa, àsun síro. ²⁴ Zaakū Arumasihu ékenɔ kū annabi ékenɔ ni su ò sèeda zōkōnɔ kū daboyānɔ ke, de ò gbē kū Luda n sēno sātεo se, tó ani sí ke. ²⁵ À ma, ma gīnake ma òáre zaa káaku kò. ²⁶ Tó ò piáre à gwa, à kú sēn, àsun géro. Ke tó ò piáre à gwa, à kú kpéne gūn, àsun síro. ²⁷ Zaakū lākū legū dì pí à ludambe pura kū zaa ifáboki kpa ari a léte kpa nà, len Bisāsiri Né suna nigō de le. ²⁸ Gu kū gè kún, gwen yumburukunɔ ni kō kakaran.

²⁹ Gɔɔ pìnɔ wétamma gbera gōnɔ ifántē ni sira kū, mɔvura ni í kero, susunenɔ ni wowo ludambe, gbāna kū ò kú musunɔ ni dege. ³⁰ Bisāsiri Né sèeda gbasá à bo ludambe, buri kū ò kú andunia gūnnɔ ni n zīda kēkē n pínki, oni Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kū gbānao kū gakuri zōkōɔo. ³¹ Ani

a malaikano zĩ kũ kākāki'ũ gbānao, oni a gbẽ kũ à ñ sɛno kakara andunia kusuru siikõa zaa ludambe lé díkũ kũ a lé direkũo.

³² À yā dada kaka lía. Tó a gāno í kpàkpa, àten lá bòto kú, á dõ guwānagoro kà kāni. ³³ Leme sõ, tó a yā pino è pínki le, àgõ dõ kũ a sunaa kà kāni, à kú kpélelea. ³⁴ Yāpuran maten oáre, goro dí gbēno ni gētero ari yā pino gé keo pínki. ³⁵ Musu kũ zĩteo ni gēte, ama ma yānon gētena vīro.

³⁶ Gbēke a goro ke a goro zaka dōro, bee malaika kũ ò kú musuno ke Luda Né, sé De Luda. ³⁷ Lákũ à de nà Nuhu goro, len anigõ de le se Bisāsiri Né sugoroa. ³⁸ Goro kũ í dí da andunialaro, òten pó ble òten í mi, òten no sé òten zā ke ari Nuhu gēe à gè gó'ite gūn. ³⁹ Odi dōro, akũ í sù à ñ sɛte ñ pínki. Len anigõ de le se Bisāsiri Né sugoroa. ⁴⁰ Goro birea gbēnon plano nigõ kú bura, oni gbẽ do sé ò gbẽ do tón. ⁴¹ Nõgbẽ gbēnon plano nigõ pó lólo gbèn, oni gbẽ do sé ò gbẽ do tón. ⁴² Abire yāi á wé gõ do, zaakũ á dõ goro kũ á Dikiri ni suro. ⁴³ Àgõ adikīna dõ. Tó bede goro zaka kũ kpāni ni suawa dõ yā, de á wé gõ do, ani tó à a kpé fōro. ⁴⁴ Abire yāi ákõno sõ, àgõ kú kũ soruo, zaakũ Bisāsiri Né ni su goro zaka kũ á wé doiroame.

*Zĩkeri náanide laakaride
(Luk 12:41-48)*

⁴⁵ Díme zĩkeri náanide laakaride kũ a dikiri a zĩkerino nāne a oĩ de à póble kpáríma a goroa ũu?
⁴⁶ Arubarikaden zĩkeri kũ a dikiri a lè àten ke le a sugoroa ũ. ⁴⁷ Yāpuran maten oáre, ani a aruzeke sīnda pínki nāne a oĩme. ⁴⁸ Ama tó zĩkerii pì pāsī, akũ à pì a nèsee gūn a dikiri ten gí ke, ⁴⁹ akũ à nà a

zīkeri dakeno gbēgbēnaaaa, àten pò ble àten í mi kù wēderino, ⁵⁰ a dikiri ni su goro kù a wé dairoame, goro zaka kù à dōroa, ⁵¹ ani a zōzōkōre, à a baka da kù manafikideno. Gwen oni ɔɔ dɔn ɔɔ di ní mìa.

25

Nɔkpare gbēnɔn kurino

¹ Goro birea kpata kù à bò Luda kīnaa nigō de lán nɔkpare gbēnɔn kuri kù ò ní fitilano sè ò bòò, òten gé da nɔserile bàme. ² Ní gbēnɔn sɔrono bi yōnkɔnɔme. Ní gbēnɔn sɔrono sō laakaridenɔme. ³ A yōnkɔnɔ ní fitilano sè nísi zànaa sari, ⁴ a laakaridenɔ sō ò ní fitilano sè kù nísi zànaao. ⁵ Nɔseri dí su likalikaro, akù i ní sé ní pínki, òten i o. ⁶ Lizāndo ò wiki lè: Nɔseri ten su! À fute à gé daale. ⁷ Akù nɔkpare pino vù ní pínki, ò ní fitilano kèke. ⁸ Akù yōnkɔnɔ pì laakaridenɔne: À ó gba nísi fíti sàee! Ó fitila ten ga bi! ⁹ Akù laakaride pino wèmma ò pì: Ani mówá kááo pínkiro. À gé à á pólú a yàrinɔ kīnaa. ¹⁰ Kù ò gèe lú, akù nɔserii kà. Gbē kù ní soru kèno gè káao nɔse gūn, akù ò gbàa tàta. ¹¹ Kù à kè saa nɔkpare kpara pino sù, òten lé zu: Dikiri, Dikiri! N ze wēwere! ¹² Akù à wèmma à pì: Yāpuran maten oáre, má á dōro. ¹³ Abire yāi á wé gō do, zaakù á a goro ke a goro zaka dōro.

Ɔgodakena zīkerinɔne

(Luk 19:11-27)

¹⁴ Kpata kù à bò Luda kīnaa de lán gbē kù àten gé wētēaa bà, akù à a zīkerino sīsi, à a aruzeke nàñne ní ɔi. ¹⁵ À ɔgoda kè ní gbē done sōno soro, gbē plade sōno pla, gbē aakōde sōno do, ní baadi gbāna lén,

pódãrii di sãno kēkõa kũ blẽnõ nà. ³³ Ani sãno kpá a ɔplai, blẽnõ sõ ɔzei. ³⁴ Abire gbera Kína pì ni pi gbẽ kũ ò kú a ɔplainõne: Ákõno kũ ma De arubarikaa dàágunõ, à mós à kpata kũ à a soru kèáre zaa anduniakatena gɔɔ ble. ³⁵ Zaakũ kũ nà teni ma de, a póbble kpàma. Kũ ími teni ma de, a í kpàma. Kũ má kun nibõ ù, a ma si. ³⁶ Kũ má kun punsi, a asiri tàmene. Kũ maten gyã ke, a ma gwa. Kũ ò ma da kpésiran, a su wé kpàtemai.

³⁷ Gbẽ manano ni pine: Dikiri, boren o è nà teni n de o póbble kpàmma ke ími teni n de, o í kpàmmaa? ³⁸ Boren o n e nibõ ù o n si, ke n kun punsi o asiri tàmene? ³⁹ Boren o n e nten gyã ke, ke ò n da kpésiran o ge wé kpàtenyĩ? ⁴⁰ Kína pì ni weńma à pì: Yápuran maten oáre, yã kũ a kè gbẽ kĩaanae ma gbẽ dínõ té, makũme a kèmene.

⁴¹ Abire gbera ani pi gbẽ kũ ò kú a ɔzeinõne: À gomene gwe ákõno kũ Luda lé kèárenõ! Á tá té kũ àdi garo kũ Luda kèke Ibilisine kũ a ibanõ gũn. ⁴² Zaakũ nà teni ma de, ádi póbble kpámaro. Ími teni ma de, ádi í kpámaro. ⁴³ Má de nibõ ù, ádi ma síro. Má kun punsi, ádi asiri támenero. Maten gyã ke ke ò ma da kpésiran, ádi su à wé kpàtemairo. ⁴⁴ Oni gbasã ò a la ò pi: Dikiri, boren o n e kũ nàao ke ímio ke nibõ ù ke punsi ke gyãre ke purusuna ù, akũ ódi kpányĩroo? ⁴⁵ Kína nì weńma à pì: Yápuran maten oáre, lákũ ádi ke gbẽ kũ à kĩaanae gbẽ dínõ téro nà, makũme ádi kemenero. ⁴⁶ Gbẽ birenõ ni tá wétamma kũ àdi lákaro gũmmẽ, gbẽ manano sõ wèndi kũ àdi lákaro gũn.

26

Lékpakūsuna Yesuii

(Maa 14:1-2, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53)

¹ Kū Yesu yā birenɔ ò pínki à làka, akū à pì a ìbanɔne: ² Á dō kū Vīnla dikpe gò gɔɔ pla, oni Bisāsiri Né kpámma ò a pá lía.

³ Abire gbera sa'orikinɔ kū Yuda gbē zōkōnɔ kō kākara sa'oriki zōkō kū òdi pi Kayafa bea. ⁴ Ò yā gògò òndō lākū oni Yesu kū ò a de nà ⁵ ò pì: Òsun ke dikpe zīro, de gbēnɔ sún zuka káro yāi.

Nísi gbī nna kuna Yesu mīia

(Maa 14:3-9, Yuh 12:1-8)

⁶⁻⁷ Kū Yesu kú Betani, Simɔ Kusu bea, àten pò ble gengesekena, akū nɔgbē ke nài, à lo fítinna kū nísi gbī nna ɔgòde kú a gūn kūna, akū à kù Yesu mīia. ⁸ Kū à ìbanɔ è le, akū n pò fùte ò pì: Bón pò lalasekena dí ũu? ⁹ De ò nísi pì yia yā kú ɔgò zōkōɔ ò kpà takasidenɔa. ¹⁰ Yesu dōm̄ma, akū à pìnnɛ: Bóyāi àten wari dɔ nɔgbē pìiaa? À zī mana kèmeneme. ¹¹ Takasidenɔn kú kááo gɔɔ sīnda pínki, makū sō manigō kú kááo gɔɔ sīnda pínkiro. ¹² Kū à nísi pì kù ma mèea, à kè le de à ma gè keome. ¹³ Yāpuran maten oáre, gu kú òteni ma baaru nna waazi ken andunia gūn pínki, onigō yā kú nɔgbē pìi kè o a dɔngu yāi.

Yudasi bona Yesu kpe

(Maa 14:10-11, Luk 22:3-6)

¹⁴ Abire gbera gbēnɔn kuri awεεplanɔ do kū òdi pine Yudasi Isikarioti gèe sa'orikinɔ kīnaa ¹⁵ à pì: Tó ma Yesu kpàáwa, bón á ye à kpámaa? Akū ò

andurufu ɔ̄gɔ mèn baraakurii nàro ò kpàa. ¹⁶ Zaa ɔ̄rɔ birean àten zé wete à Yesu kpámma.

Vĩnla póblenaa

(Maa 14:12-21, Luk 22:7-14, Yuh 13:21-38)

¹⁷ Burodi Futenasari dikpe ɔ̄rɔ káaku zĩ Yesu ìbanɔ sù ò a là ò pì: Mán n̄ ye ò gé kekenne n̄ Vĩnla pò blenn? ¹⁸ À wèmma à pì: À gé wèten ɔ̄gbē ke kĩnaa à pine, Danneri pì a ɔ̄rɔ kà kãni. A bean áni Vĩnla pò blen kũ a ìbanɔ. ¹⁹ Yesu ìbanɔ kè lákũ à dànn̄e nà, ò Vĩnla póbleyã kèke. ²⁰ Kũ ɔ̄kɔsi kè, Yesu gengesekena teburuui kũ a gbēnɔn kuri awεεpla pìnɔ. ²¹ ɔ̄rɔ kũ òten pò ble à pì: Yāpuran maten oáre, á gbē mèn do ni ma kpámma. ²² N̄ nèsee yàka manamana, akũ òteni a la dodo: Asa makūm̄eroo, Dikiri? ²³ Yesu wèmma à pì: Gbē kũ óten ɔ̄ kakara ta ɔ̄n̄ lεεle mé ani ma kpámma. ²⁴ Bisāsiri Né ni kpāgui lákũ à kēna a yā musu nà, ama waiyoo gbē kũ ani Bisāsiri Né kpámma pì. Ani ke sàna adene tó odi a i yāro. ²⁵ Akũ Yudasi kũ ani a kpámma pì: Asa makūm̄eroo, Rabi? Yesu p̄ine: Mòkōm̄me n̄ ò gwe.

Dikiri pòble

(Maa 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)

²⁶ Kũ òten pò ble, Yesu burodii sè, à arubarikaa dàn, akũ à likōre à kpà a ìbanɔ à pì: À sí à só, ma mèn̄n̄ dí. ²⁷ Akũ à toko sè dɔ̄ à arubarikaa dàn, à kpámma à pì: À mi á pínki. ²⁸ Ma arun dí, Luda bàka kunna kũ gbē dasinɔ aru ũ, kũ ani botema n̄ durunn̄n̄ kēmmana yāi. ²⁹ Maten oáre, zaa gbāra mani geepi'i dí mi doru ari kpata kũ à bò ma De

kĩnaa gé boo gupuraa, gbasa mà a dufu mi kãáo sà.
³⁰ Kū ò lèe sì, akū ò bòte ò gèe Kùkpe s̄is̄iger̄ei.

Yesu gĩnake à d̄s̄ yā kū Pita ni ke

(Maa 14:27-31, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38)

³¹ Akū Yesu p̄inne: Á p̄inki áni fuma gwãaniala, zaakū ò k̄e Luda yān ò p̄i: Mani sādāri lé, s̄an̄o ni fāk̄ōa. ³² Ama ma vunaa gbera mani doáre are gena Galili. ³³ Akū Pita p̄ine: Bee tó ò f̄umma n̄ p̄inki, mani fumma zikiro. ³⁴ Akū Yesu p̄ine: Yāpuran maten onne, gwãaniala ari ko ḡō gé lé zu, ĩni ledi kpámai ḡen aak̄ō. ³⁵ Pita p̄ine: Bee tó mani s̄u mà ga k̄unwo, mani ledi kpányĩ zikiro. Akū a ìban̄o ò le se n̄ p̄inki.

Yesu aduak̄ena zaa Getesemani

(Maa 14:32-42, Luk 22:39-46)

³⁶ Akū Yesu kū a ìban̄o kà gu kū òdi pi Getesemani, akū à p̄inne: À vute la ari mà gé adua ke z̄à dire. ³⁷ À Pita kū Zebedi né gb̄en̄on plan̄o s̄e à ḡe k̄un̄wo. A p̄o sira k̄u à n̄eseȳk̄o sì. ³⁸ Akū à p̄inne: Ma p̄o sira k̄u manamana ari ga léi. À ze la à it̄e ke k̄umao. ³⁹ Kū à ḡe are f̄iti, akū à k̄ute z̄ite à adua k̄e à p̄i: Baa, tó ani sí ke, n̄ tó toko'i d̄ik̄ina ḡetemala. Ama adi ke lākū má yei n̄aro, séde lākū n̄ yei n̄a. ⁴⁰ Akū a èra à s̄u à a ìban̄o lè, òten i o. Akū à p̄i Pitane: Len yá? Ádi f̄ō a it̄e k̄e k̄umao bee awa doroo? ⁴¹ À it̄e ke àḡō adua ke de àsun fu ȳogwanaaaro yāi. Nini yei, ama m̄e buse. ⁴² À k̄em̄ma a ḡen plade, à adua k̄e à p̄i: Baa, tó toko d̄ik̄ina ni ḡetemala a í minaa sariro, n̄ tó n̄ p̄yenȳina ke. ⁴³ Kū à èra à s̄u à n̄ lé, òten i o d̄o, zaakū òten idekū dede. ⁴⁴ Akū à n̄ tón d̄o, à ḡe

à wé kè a gènn aakõde, à yã dokõno pìi ò do. ⁴⁵ Akū à èra à sù a ìbanõ kīnaa à pìinne: Áten i o, áten kámma bo ari teran yá? À gwa! Goro kà káni. Ò Bisāsiri Né kpà durunnakerinõ. ⁴⁶ À fute ò tá. Gbē kū à ma nañne ní òi ten su.

Yesu kūnaa

(Maa 14:43-50, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12)

⁴⁷ Kū à kpé áten yã pì o, akū Yudasí, a ìba gbēnon kuri awεεplanõ doke sù kū pario, ò fēnedanõ kūna kū gònõ, ò bò sa'orikinõ kū Yuda gbē zõkõnõ kīnaa. ⁴⁸ Bonkpède pì sõ, à sèedaa ònne à pì: Gbē kū mani lé péa, àkūme gwe. À a kū. ⁴⁹ Akū à mìi dõ Yesua gònõ à pì: Fõ, Rabi! Akū à lé péa. ⁵⁰ Yesu pìne: Ma gbē, ò n kena ke! Akū ò sù ò ò pète Yesua ò a kù. ⁵¹ Akū Yesu gbēnon do a fēneda wòto, à sa'oriki zõkõ zìrii lèò à a sã gò. ⁵² Akū Yesu pìne: Ò n fēneda soto a plēn. Zaakū gbē kū à zè kū fēnedaõ, fēneda mé ani a de. ⁵³ Tó má ye ma De malaika zìkarinõ gbaremenne gònõ de gà kuri awεεplanõla, ní dõ mani fua mà a wé kean yá? ⁵⁴ Tó ma kè le sõ, deran yã kū ò kè Luda yã ò pì ani ke le ni kee? ⁵⁵ Akū Yesu pì parine: Kpāni wédewen ma ũ kū a su à ma kū kū fēnedanõ kū gònõ yá? Madigõ vute Luda onn lákū gu digõ do nà madigõ yã daáre, ádi ma kuro. ⁵⁶ Ama yã pìi kè pínki, de yã kū annabinõ kè Luda yã ke yãí. Akū a ìbanõ bàà lè ní pínki ò a tòn.

Yuda gbānadenõ yákpatekena kú Yesuo

(Maa 14:53-65, Luk 22:54-55, 63-71, Yuh 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Gbē kū ò Yesu kùnõ gèe kãao sa'oriki zõkõ Kayafa bea. Ludayādannerinõ kū gbē zõkõnõ

kakarana gwe. ⁵⁸ Pita té a kpe zà dire ari sa'oriki zōkō pìi bea. À gè ònn, à vùte kù dogarinò de à yā pìi mìdena e. ⁵⁹ Sa'orikinò kù Yuda yākpatekerinò n pínki ten sèeda wete Yesua ò a de. ⁶⁰ Bee kù gbēnò sù ò ékeyānò didia dasi, adi kero. Kpekpe gbēnòn pla kenò sù ⁶¹ ò pì: Gbē pìi pì, áni fō à Luda kpé wí, áni era à bo goro aakō dagura sé! ⁶² Akū sa'oriki zōkō fùte à zè à pì Yesune: N yāke vī n weńmaroo? Yā kù òten didimma dí de deraa? ⁶³ Yesu yíte kpēn, akū sa'oriki zōkō pìi pìne: Ma nanne Luda Wèndidei, n owere tó Luda Né Arumasihume n ũ. ⁶⁴ Yesu wèa à pì: Len n ò le. Makū sō, maten oáre, zaa gbāra áni Bisāsiri Né e vutena Gbānasīndapinkide oplai, akūsō áni a suna e ludambe lukun. ⁶⁵ Akū sa'oriki zōkō pì a utano gā à kè à pì: A dokè kù Ludao! A kè dera óten sèedade pānde kenò wete dō? A mà lākū à dokè kù Ludao nà. ⁶⁶ Yā kpaten a zeo teraa? Akū ò wèa ò pì: A taari kà ò a de. ⁶⁷ Akū ò lé'i sù a ānnwa, ò a lèlè kù okūo. Gbēkenò a sān kèke ⁶⁸ ò pì: Arumasihu, n annabikeyā ò n gbē kù à n le owere.

Pita ledikpana Yesui

(Maa 14:66-72, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita vutena ònn, akū zònkpare ke sù à pìne: Mòkōn sō ndigō kù lèele kù Galili gbē Yesu pìiome. ⁷⁰ Akū à ledi kpà ní pínki wára à pì: Mádi yā kù nten o doro dōro. ⁷¹ Akū à fùte à gè gānun. Nōgbē pānde a è, akū à pì gbē kù ò kù gwenone: Gbē díkina lèele kù Yesu Nazeraome. ⁷² Pita era à ledi kpà à la dà à pì: Má gbē pì dōro. ⁷³ Kù à kè saa fíti, gbē kù ò zena gwenò nà Pitai ò pì: Yāpurame, n gbē dome n ũ, zaakū ó n dō n yā'onaaame. ⁷⁴ Akū à fùte à a zīda

kà à la dà à pì: Má gbě pì dõro. Zaa gwe gǝ̀nɔn ko lé zù. ⁷⁵ Akū yā kū Yesu òo dò Pitagu kū à pì, ari ko gǝ̀ gé lé zu, ani ledi kpáai gǝ̀n aakǝ̀. Akū Pita bò bàai à pǝ̀sira ɔɔ dò.

27

Yudasi ganaa (Zĩr 1:18-19)

¹ Kū gu dò kɔnkɔkɔnkɔ sa'orikinɔ kū Yuda gbě zǝ̀kǝ̀nɔ n pínki yā gǝ̀gǝ̀ Yesui de ò a de. ² Ò a yì, akū ò gèe ò a nà bùsu gbě zǝ̀kǝ̀ Pilatine a ɔi.

³ Kū Yudasi kū à bò a kpe è yā dàala, à gǝ̀ dínđòmene gūn, akū à gèe andurufu ɔɔ mèn baraakurii pì era sa'orikinɔne kū gbě zǝ̀kǝ̀nɔ ⁴ à pìnnɛ: Ma durunna kè, ma taarisaride kpà gai. Akū ò pìne: Ó bàka ũgbaa? N yān gwe. ⁵ Akū Yudasi ɔɔ pì zù Luda kpén, akū à tà à gèe à a zĩda lòko. ⁶ Akū sa'orikinɔ ɔɔ pì sètɛ ò pì: ɔɔ pì kana Luda kpé ɔɔdaki gūn zé vĩro, zaakū gběde'ɔɔgɔme. ⁷ Kū ò yā gǝ̀gǝ̀, akū ò orobori gbìdāki lù kū ɔɔ pìio nibɔnɔ viki ũ. ⁸ Abire yāi ari kū a gbārao òdi pi zĩte pìine Zĩte Arude. ⁹ Akū yā kū annabi Ilimia òo kè à pì: Ò andurufu ɔɔ mèn baraakurii pì sètɛ, ɔɔ kū Isarailanɔ zèò ò kpà a yā musu pì, ¹⁰ akū ò orobori gbìdāki lùo, lākū Dikiri ditemene nà.

Pilati yákpatekena kū Yesuo (Maa 15:2-5, Luk 23:3-5, Yuh 18:33-38)

¹¹ Yesu zena bùsu gbě zǝ̀kǝ̀ are. Akū gbě zǝ̀kǝ̀ pì a là à pì: Mǝ̀kǝ̀n Yudanɔ kina ũ yá? Yesu wèa à pì: Len n ò le. ¹² Gɔrɔ kū sa'orikinɔ kū gbě zǝ̀kǝ̀nɔ ten yā didia, adi yāke weńmaro. ¹³ Akū Pilati pìne: Ndi yā

dasi kũ òten didimma maroo? ¹⁴ Ama Yesu dí yáke o yá pìnɔ doke musuro, akũ yá pìi bò b̀usu gbẽ z̄sk̄ɔ pìi sare manamana.

Yadana Yesula

(Maa 15:6-15, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16)

¹⁵ Vĩnla dikpe zĩ pínki b̀usu gbẽ z̄sk̄ɔ pìi dì purusunɔ do kũ gbẽnɔn yei gbaréíne. ¹⁶ Gɔrɔ kũa s̄ purusuna tóde kú gwe òdi pi Baraba. ¹⁷ Kũ pari kàkara, akũ Pilati n̄ lá à pì: Dín á ye mà gbaréáree? Baraban yá, ke Yesu kũ òdi pi Arumasihu? ¹⁸ Zaakũ à d̄s̄ kũ nèseḡɔba vĩna kũ Yesuo yáin ò a kpàawa.

¹⁹ Gɔrɔ kũ Pilati vutena a gb̀igbaaa, a nanɔ gbẽ z̄la à pì: N̄sun yáke ke gbẽ mana p̀inero, zaakũ nana kũ ma ò a yá musu ḡia gwāani wari d̄ma manamana.

²⁰ Sa'orikinɔ kũ gbẽ z̄sk̄ɔnɔ nàkara gbẽnɔa ò Baraba gbeka, ò pi ò Yesu de. ²¹ Akũ b̀usu gbẽ z̄sk̄ɔ pìi n̄ lá à pì: Gbẽnɔn pla p̀inɔ ḡun, dín á ye mà gbaréáree? Akũ ò pì, Barabame. ²² Akũ Pilati n̄ lá à pì: Bón mani ke kũ Yesu kũ òdi pi Arumasihuoo? Gbẽ s̄inda pínki pì: N̄ a pá lía. ²³ Akũ à n̄ lá à pì: Bó dàan à kèe? Akũ ò wiki lè ò kàra ò pì: N̄ a pá lía. ²⁴ Kũ Pilati è áni f̄s̄ à yáke kero, zuka ten kara, akũ à í d̄a, à a ɔ p̀ipi gbẽnɔ wára à pì: Ma ɔ b̀òte gbẽ pì gana yān. Á yāme. ²⁵ Akũ gbẽ p̀inɔ pì: A dena yá wí ó musu kũ ó n̄nɔ. ²⁶ Akũ à Baraba gbàréíne, à pì ò Yesu gbẽ kũ fl̄aao ò a pá lía.

Sozanɔ Yesu fobonaa

(Maa 15:16-20, Yuh 19:2-3)

27 Akū Pilati sozanɔ gb̃ē kū Yesuo b̃usu gb̃ē z̃ōk̃ō p̃i bea, akū ò n̄ g̃ā k̃akara p̃inki ò likai. 28 Ò a p̃ónɔ b̃òtea ò aruk̃imba t̃ēra d̃àne, 29 akū ò l̃è f̃ùraa t̃à ò k̃ùne, ò leba n̄ane a ɔplan gò ũ. Akū òten kúte kutene, òteni a fobo òten pi: F̃ɔɔ, Yudanɔ kína! 30 Ò l̃é'i s̃ua, ò leba p̃i s̃è ò a l̃èo a m̃ia. 31 Kū ò a fobò ò làka, akū ò aruk̃imba p̃i gòala ò a z̃ida p̃ókasano d̃àne, akū òten g̃é a p̃á lía.

Yesu pana lía

(Maa 15:21-32, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27)

32 Kū ò b̃òte òten g̃é, ò d̃àkare kū Sireni gb̃ē kū òdi pi Simɔ, akū ò g̃ā n̄a à Yesu lígb̃āndurukpana sé. 33 Akū ò k̃a gu kū òdi pi G̃og̃ota kū à p̃i m̃itokoki. 34 Akū ò s̃èw̃ē kū ò ỹàkate kū ez̃eo d̃òne à mi. Kū à í k̃è, akū à g̃i mii. 35 Kū ò a p̃á lía, akū ò k̃àpaa kp̃à ò a p̃ókasano kp̃àatek̃ōne. 36 Akū ò ṽùte òteni a d̃ákp̃á gwe. 37 Ò ỹā kū ò d̃iaa k̃è ò n̄a a m̃ila ò pi:
Yudanɔ kína Yesun dí.

38 Akū ò kp̃āni w̃édewenɔ p̃á lía a sare gb̃ēnɔn pla, gb̃ē do a ɔplai, gb̃ē do a ɔzei. 39 Gb̃ē kū òten g̃é z̃éla gwenɔ teni n̄ m̃i ke d̃ék̃udekū, òteni a s̃ōs̃ō 40 ò pi: M̃ok̃ōn kū n̄ p̃i ĩni Luda kp̃é wí n̄ era n̄ bo g̃oro aak̃ō daguran gweroo? Tó m̃ok̃ōm̃me Luda Né ũ, n̄ n̄ z̃ida sura ba n̄ kipa lía. 41 Lem̃e do sa'orikinɔ kū ludayādannerinɔ kū gb̃ē z̃ōk̃ōnɔ teni a fobo le ò pi: 42 À gb̃ē p̃āndenɔ sura bà, ama ani f̃ō à a z̃ida sura baro. Isarailanɔ k̃inanloo? À kipa lía tera, óni a náani ke. 43 À Luda náani ṽi. Tó Luda yei, à a bo s̃à, zaakū à p̃i ak̃āame Luda Né ũ. 44 Bee kp̃āni kū ò n̄ p̃á lía l̃eelenɔ teni a s̃ōs̃ō le do.

*Yesu ganaa**(Maa 15:33-41, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30)*

⁴⁵ Kū ifāntē kà m̀dangura, akū gusira dà b̀susu p̀ila p̀inki ari f̀anantē mò aakō. ⁴⁶ F̀anantē mò aakōn Yesu wiki lè gb̀anagb̀ana à p̀i: Eloī, Eloī, l̀ema sabatani! Abirekū p̀i, ma Luda, ma Luda, à k̀è dera n ma tonn? ⁴⁷ Kū gb̀ē kū ò zena gwe kenō yā p̀i mà, akū ò p̀i: Dake ten Iliasu sísi. ⁴⁸ Zaa gwe g̀onō n gb̀ē do bàa lè à g̀ē à sako sè à dà sèwē kp̀àkp̀aa g̀un, à f̀f̀i lebaa, akū à d̀ò Yesunε à mi. ⁴⁹ Akū gb̀ē kparanō p̀i: À ze g̀ià ò gwa tó Iliasu ni su à a sura ba. ⁵⁰ Yesu èra à wiki gb̀ana lè d̀ò, akū à a ẁèndii gb̀are.

⁵¹ Akū Luda kp̀é lábure k̀èk̀ōa pla bona musu suna z̀ite. Z̀ite ỳig̀aỳig̀a, gb̀enō p̀arapara, ⁵² miranō ẁèwē, akū Luda gb̀enō f̀ute bona gan dasi. ⁵³ Yesu vuna gan g̀bera ò b̀òte miran, ò g̀è Luda ẁeten, gb̀enō n é dasi. ⁵⁴ Kū sozanō gb̀ē z̀òk̀ō kū a gb̀ē kū òten Yesu d̀akp̀anō z̀ite ỳig̀aỳig̀anaa p̀i è kū yā kū ò k̀enō p̀inki, v̀ina n kū manamana ò p̀i: Ỳapuramε Luda Nén gb̀ē dí ũ. ⁵⁵ Nōgb̀enōn kú gwe dasi, òten gu gwa z̀à dire. Ò té Yesui bona Galilimε, òdig̀ō p̀òble kenε. ⁵⁶ Ń tén Mariama Magadaleni kun kū Mariamao Yamisi kú Yusufuo da kú Zebedi néno dao.

*Yesu v̀inaa**(Maa 15:42-47, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42)*

⁵⁷ Kū ̀k̀osi k̀è, Arimatea gb̀ē ̀g̀ode kū òdi pine Yusufu s̀u. Yesu iбаamε d̀ò. ⁵⁸ À g̀è à Yesu g̀è gb̀eka Pilatia, akū Pilati p̀i ò kp̀aa. ⁵⁹ Kú Yusufu g̀è p̀i sè, a táaru biza dufu f̀f̀i, ⁶⁰ à a dà a z̀ida gb̀ewεε kū ò s̀ò mira ũ g̀un. Akū à gb̀è gb̀èntēε gb̀igiri k̀è à tà

wèe pìle à tà. ⁶¹ Mariama Magadaleni kũ Mariama pãnde pìio vutena gwe, ò arɛɔna miraa.

⁶² Kũ gɔɔɔ litɛ, kãmmabogɔɔɔ zĩ kà, akũ sa'orikinɔ kũ Farisinɔ gèe Pilati kĩnaa lɛɛɛ ⁶³ ò pì: Yã kũ gbɛkɛkerii pìi ò a bɛnɛ zĩ dɔ́ogu à pì, gɔɔɔ aakɔ gbera áni vu. ⁶⁴ Ñ tó ògɔ mira pì dãkpã ari a gɔɔɔ aakɔde zĩ. Tó lenlo, a ìbanɔ ni su ò a gè sé kpãni, oni o gbɛnɔne à fùte bona gan. Èkɛ kpɛ bire nigɔ de a káakupɔla. ⁶⁵ Akũ Pilati pìinne: À sozanɔ sí à gé à mira pì dãkpã lákũ áni fɔ ná. ⁶⁶ Akũ ò gèe ò sèedaa kè miragbɛɛa, ò sozanɔ tò gwe ògɔ dãkpã.

28

Yesu vunaa

(Maa 16:1-8, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10)

¹ Kãmmabogɔɔɔ gbera azumanɛna zĩ kɔnkɔkɔnkɔ Mariama Magadaleni kũ Mariama pãnde pìio bò ò gèe mira gwa. ² Akũ zĩte yìgãiyĩgã gbãnagbãna, zaakũ Dikiri malaika ke bò musu, à sù à gbèe pì gbigiri kè à gò mira léa, akũ à vùtea. ³ A ãn de lán legũpinaa bà, a uta de pú táitai lán buu bà. ⁴ Vĩna gudãkpãrinɔ kù, òten lukaluka, akũ ò gò sãii. ⁵ Akũ malaika pìi pì nɔgbɛ pìnɔne: Àsun tó vĩna á kũro. Má dɔ kũ Yesu kũ ò pà líaan áten wete. ⁶ À kú laro, à fùte lákũ à ò ná. À mɔ à gu kũ ò a wùten gwa, ⁷ á gé à o a ìbanɔne likalika à fùte bona gan. Ani dońne arɛ gena Galili. Gwen áni a en. Ma óáren gwe.

⁸ Akũ ò bò miran likalika kũ vĩnao, ama ñ pɔ nna zɔkɔ. Ò bàa lè òten gé a baaru kpá a ìbanɔne. ⁹ Akũ Yesu dàńle gɔ́nɔ, à fɔ kpàńma. Kũ ò nài, ò donyĩ kènɛ, akũ ò ɔ ná a gèsekpea. ¹⁰ Akũ Yesu pìinne: Àsun

tó vīna á kūro. À gé à o ma gbēnɔne ò gé Galili. Gwen oni ma en.

Soza gudákpārinɔ yāgbānnɛnaa

¹¹ Kū nɔgbēnɔ tà, akū soza gudákpāri kenɔ gè wēte gūn, ò yā kū ò kēnɔ ò sa'orikinɔne pínki. ¹² Akū sa'oriki pìnɔ gbē zōkōnɔ sīsi, ò yā gògō, akū ò ɔgɔ zōkō kpà sozaa pìnɔa gusare ¹³ ò pì: À pi a ìbanɔ mé ò sù gwāani, ò a gèe sè kpāni gɔrɔ kū átɛn i o. ¹⁴ Tó būsɔ gbē zōkō yā pìi mà, óni kúte kéne, áni bo yāketen. ¹⁵ Sozanɔ ɔgɔ pìi sì, akū ò kè lākū ò dànnɛ nà. Akū yā pìi gè Yudanɔne baaru ũ ari kū a gbārao.

Yesu zīnana a ìbanɔne ní ɔ

(*Maa 16:9-20, Luk 24:36-53, Yuh 20:11-23, Zīr 1:6-8*)

¹⁶ Yesu ìba gbēnɔn kuri awɛɛdonɔ gèe Galili kpi kū à a ki gògònnɛ yā musu. ¹⁷ Kū ò a è, ò donyī kène, ama ñ gbēkenɔ ten sika ke. ¹⁸ Akū Yesu nànyī à pìinne: Luda musu kū zīteo iko pínki kpàma. ¹⁹ Abire yāi à gé à buri sīnda pínki ke ma ìbanɔ ũ, à ñ da'ite ke kū De Luda tóo kū a Né tóo kū a Nini tóo, ²⁰ à yā kū má dìteárenɔ dañne ògō kūna pínki. À ma, manigō kú kǎáo gɔrɔ sīnda pínki ari andunia gé lákao.

Luda yá takada kú Bisá yáo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3